Ը. ՏԱՐԻ 2163 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 22 ԱՐԵԳ. 1383–Հ. Տ. 30 ՄԱՐՏ 1891–Ն. Տ. 11 ԱՊՐԻԼ 1891–ՀԻՃՐ. 2 ՐԱՄԱԶԱՆ 1308 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՒ ԲԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده آره‌ولك خانده نورادونكيان

فرنجه ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ հասցէով Տարեկան գումարով 100
» » Վեցամսեայ » » 50
» » Եռամսեայ » » 40
Գաւառաց » Տարեկան » » 200
» » Վեցամսեայ » » 100
Օտար երկիրներէ տարեկան գրանց 56
» » վեցամսեայ » 30
Դուրս գրուած լրագրոց համար ծախքը Յանձնութեան գրոյ է
Խմբագրութեան գրուած նամակ կամ գրութիւն ետ լարելի։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX JOURNAL

ՎԵՐՋԻՆ ԱԶԴ

Ինչպէս կանխաւ զեկուցած ենք, Լրագրոյս Վարչութիւնն որոշած է այսուհետեւ բնաւ չընդունիլ ապառիկ բաժանորդագրութիւն։

Որովհետեւ այս տնօրինութիւն Ապրիլ 1էն (առաջիկայ երկուշաբթիէն) անդին պիտի գործադրուի անվրէպ և անխտիր, հարկ կը համարինք վերջին անգամ ծանուցանել թէ բացառութիւն բնաւ պիտի չընդունուի, և այն բաժանորդագրութիւնները՝ նոր թէ հին՝ որոց պարտքերը չեն վճարուած և որք նորոգուած չեն, Լրագրոյս Վարչութեան կողմէ դադարեալ պիտի նկատուին ամենայն ճշդութեամբ։ Զայս միանգամ ընդ միշտ կը ծանուցանենք, յառաջիկային մէջ դիւրազգածութիւններ վիրաւորելու անհաճոյ հարկին ներքև չգտնուելու համար։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 ՄԱՐՏ 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅԻ ԳԻՆՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Օրուան խնդիրն ի Կ. Պոլիս հացի գնոյն բարձրանալն է։ Քիչ ժամանակի մէջ մէկ քիլոկրամ հացին գինը 40 փարայէն 50 փարայի ելաւ, ոսկին 108 ղրուշէն, և կ'ըսուի թէ աւելի պիտի բարձրանայ։ Թէև Թ-էվֆիկ Վէֆիկ պաշտօնաթերթին մէջ քաղաքապետութիւնը ծանոյց թէ սովորական հացն 50 փարայի պիտի ծախուի և Սէվրէտի երկրորդական հացը 40 փարայի, բայց հացագործք ոմանք ըստ հաճոյս գիներ կը դնեն, 55 փարա, 60 փարա, ելն, իրողութիւն մը որոյ վրայ երէկ պաշտօնակից մը Վահ. Ռըսվան փաշայի խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէր։

Հացին սղիլը քանի մը պատճառներէ յառաջ կուգայ։ Այն երկրաց մէջ ուստից Կ. Պոլիս կ'ընդունի իւր ցորենի պաշարն, ի Ռուսիա, ի Ռումանիա, ի Պուլկարիա և յԻրեւելեան Ռումելի, արմտեաց մթերքը սովորականէն պակաս է, և ձմեռնային ցանք յաղող հունձք չեն խոստանար։ Կ. Պոլսոյ ջաղացպանք, որք ժամանակէ մ'ի վեր սաստիկ մրցմամբ շատ ածան կ'ապային իրենց յանձնեալ ցորեններն, այժմ միաբանած են գիները բարձր բռնելու համար։ Այդ մասնաւոր պատճառներէ զատ, կայ սա ընդհանուր պատճառ որ այս պահուս ցորենի միջազգային հրապարակին վրայ գիներն հաստատ կը բռնուին։ զի Ամերիկայի մէջ արմտեաց պատրաստ մթերքն անցեալ տարւոյ չափ չկայ։

Այս տագնապին մէջ, որ աւելի կընայ սաստկանալ, ի՞նչ դեր կը կատարեն մեր փոքրուն Ասիոյ համաւեալ ցորենապատ դաշտարայք։—Գրէթէ ոչինչ։ Զկ. Պոլիս կշտացնողն Անատոլուի շտեմարանք չեն։ Ըստ պատմական բացատրութեան, «Շիրակայ ամբարք»՝ Կ. Պոլսոյ համար՝ բոլորովին տարբեր կլիմայի մը ներքև կրգտնուին։ Ինչո՞ւ համարկ. Պոլիս կարօտ մնայ այս օտար ցորենին։ Մեք մաքսապաշտ չենք. բայց երբ մեր ժողովրդեան ամենամեծ մասն երկրագործ է, և մեր երկիր գերազանց յարմարութիւններ ունի մշակութեան, մանաւանդ ցորենի արտադրութեան, միթէ գոհացուցիչ վիճակ մ'է որ Տոնի, Տնիէփերի և Վոլկայի ափունքէն սպասենք մեր հացը, զոր Եփրատայ, Երասխայ, Ալիսի, Իրիսի (Եշիլ Իրմագի) նման գետերու թրջած բարերը գաւառներէն կրնայինք ընդունիլ։ Թո՛ղ օսմ. մայրաքաղաքն հաղորդակցութեան դիւրին և բարեկարգ միջոցներ ունենայ գաւառաց հետ, եւ մեր աշխատասէր գաւառացիք՝ իրենց նախնական մեթոտներով իսկ՝ կրնան այնքան ցորեն արտադրել որ Կ. Պոլիս հացի համար չնեղուի բնաւ։—Եւ չնորհիւ Վեհ. Սուլթանին հայրական հոգածութեան, շատ չանցած անշո՛ւշտ պիտի հաստատին հաղորդակցութեան այնպիսի միջոցներ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԵՐԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Պուլկար լրագիրք շնորհակալութիւն կը յայտնեն օսմ. կայս. կառավարութեան ուղղափիտ և հոգածու ընթացքին համար, որով սահմանաց վրայ պէտք եղած զգուշութիւններն ընելու և կասածելի մարդիկն արգիլելու հրաման տուած է տեղական օսմ. իշխանութեանց, մինչ սերպ և ռուման կառավարութիւնք նոյնպէս հոգածու չեն գտնուիր եղեր։

—Պ. Սթամպուլով դատաւորի պաշտօն ալ կը վարէ իւր քաղաքական և դիւանագիտական պաշտօններէ զատ. որովհետեւ բանտի մէջ անձամբ հարցաքննեց զՊ. Քարավէլով և անոր գըլխաւոր կուսակիցը, Պ. Թէլչէվ. Սոֆիայի կառավարական լրագրաց տեղեկութեանց նայելով, ապացուցուեր է թէ Պ. Քարավէլով, իբր 15 օր յառաջ Պէնտերէվ հաղարապետին հետ գտնուեր է Դանուբի ռումանական եզերքին վրայ։ Պ. Քարավէլով, ինչպէս յայտնի է, ժամանակաւ Ալէքսանդր իշխանի նախարարապետն էր և յետոյ պահ մը խնամակալ եղաւ։ Պէնտերէվ ալ այնպիսի ընթացից մէջ գտնուած է երբեմն որ չի կրնար Պուլկարիա դառնալ, թէեւ շատ կը ՀՀանայ։

—Փարիզէ կը հեռագրուի ապրիլ 5 թուով.—Սէ-Էլէն անուն Մէսաժըրիի յոգենաւն, որ այս երեկոյ Մարսիլիայէ մեկնեցաւ դէպ ի Չին և Ճափոն, տանելով չորս չքեղ արաբ նժոյգներ զորս վեհ. Սուլթանը նուէր կը ղրկէ Ճափոնի կայսեր, կը տանի նաև թորփիլներ Քրէօզոյի ֆրանսական գործարանէն, Ճափոնի նաւատորմին համար։

—Նմանապէս նոյն թուով կը հեռագրուի թէ Եաֆա-Երուսաղէմի երկաթուղին և Պէրութի նաւահանգստին չինութիւնը, զորս ֆրանսական ընկերութիւն մը ստանձնած է, փութոյ պնդութեամբ յառաջ կը տարուին։ Ամսոյս դէպ ի վերջն երկաթուղին կիսովին շինուած պիտի լինի, և մնացեալը մինչեւ մէկ տարի պիտի աւարտի, այնպէս որ առաջիկայ տարին ուխտաւորք պիտի կրնան Եաֆայէ Երուսաղէմ երթալ երկաթուղով։

—Ալէքսանդր Զայտլանդ Միւնիխի, Պիզմարք իշխանի պաշտպան թերթն է ի Հարաւային Գերմանիա, իբրև պատմական իրողութիւն մը կ'արձանագրէ թէ 1863էն ի վեր, երբ պաշտօնի կոչուեցաւ, Պիզմարք իշխան առաջին անգամն է որ իւր ծննդեան տարեդարձին առթիւ վեհապետէն խնդակցութիւն չընդունիր։ Մեք չատանք իրողութիւնը նշանակելով իբրև խմբագիր. պատմութեան կը վերաբերի դատաստան ընել։ կ'ըսէ։

—Արկած մը պատահեցաւ Պիզմարք իշխանի ընտրական գործակալին Հանովերի երեսփոխանական չրջանակին մէջ, ուր նախկին վարչապետը պաշտօնապէս ընտրելի կը հանդիսանայ։ Այս գործակալ, Տքթ. Երուզալէմ, կը բազմապատկէ իւր ջանքեր, և ամէն գիւղախմբերն, ամէն թաղերն անձամբ կը չրջի, ըստ կարի չատ ընտրողներ ճարելու համար։ Արդ, այս օրերս կառք մը նստաւ, տեղ մը երթալու համար, ուր մեծ գումարում մը պատրաստուած էր, և ինք ընդարձակ բանախօսութիւն մը պիտի ընէր ի չատագովութիւն Պիզմարքեան ընտրութեան։ Բայց Տքթ. Երուզալէմ ուշադրութիւն չէր ըրած կառավարին քաղաքական կարծիքն իմանալու, և կառավարն որ ընկերվարական մ'էր՝ գիտնալով թէ այս ընտրական գործիչ ո՛ւր և ինչ նպատակաւ կ'ուզէ երթալ, դիտմամբ մոլորեցուց կառքին ընթացքն և հեռաւոր տեղեր տարաւ, որով սահմանեալ վայրն հասաւ երբ ընտրական գումարումը չատոնց ցրուած էր արդէն։

—Զօրավար Պուլթէ, իւր տրամադրութեան ներքև ունենալով կամաւոր նուէրներէ գոյացեալ 100 հազար անգլ. ոսկի, ձեռնարկած է իրագործել իւր հրատարակած մարդասիրական մեծ ծրագիրն, ի բարոյացումն և ի բարեկեցութիւն թշուառ և մոլի դասերուն անգլ. ժողովրդեան։ Այս օրերս Էսէքսի գաւառին մէջ իբր 400 հարիւրակալ մշակելի հող գնեց, իւր ծրագրած «երկրագործական ընկերութիւնն» հաստատելու համար, յորում պիտի աշխատին հետզհետէ իրեն դիմող անգործները, կամ իւր փրկած թշուառք։

ԿՏԱԿԱՑ ԽՆԴԻՐ

ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԱՇԱՐԺ ԼՈՒՐ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆ

Կտակաց Նկատմամբ ամէն Տէրութիւն տեսակ մը դրութիւն կընայ ունենալ։ Օրէնք, սովորութիւնք, կանոնք, հրամագիրք կրնան տարբերել։ Ազգ մը ուրիշ ազգէ տարբեր օրինօք կրնայ վարել։ Այս տարբերութիւնք կան ու կը կենան, և կ'երեւի թէ պիտի մնան։—Բայց տեսէ՛ք Գիտութիւնն ի՞նչպէս կը լուծէ խնդիրը։ Գիտութիւնն այնպէս կը լուծէ խնդիրն որպէս ո՛չ մէկ պաշտօնագիր կրնայ լուծել, կտակարարին կամքն յարգելի ընծայելու համար։

Մեծահարուստ Ամերիկացին Պ. Սթէֆէն Անտէրսըն, որ Նիւ-Եորքի մէջ քառասուն տուներ ունի և հարիւր միլիոն տոլարի, այսինքն քսան միլիոն անգլ. ոսկւոյ կամ կէս միլիառ ֆրանքի հարստութիւն մը, զգալով թէ մահը մօտայուտ է և վեց ամիսէ հետէ անդամալոյծ՝ չկրնալով ի գիր առնուլ իւր վերջին կամքը, իւր մահուան անկողնոյն մօտ բերել տուաւ ձայնագիր գործին, որուն իւր կտակը ԽՈՒՇ-ՕՐՀասական ձայնիւ մը։ Զայնագիրն իւր պաշտօնը կատարեց, մեքենապէս արձանագրեց իսօսղին բառերն՝ անոր ճիշդ առոգանութեամբ։ կտակարարը փակել տուաւ ձայնագիրն, յետոյ կնքել տուաւ, և մարտ 13ին հոգին աւանդեց։

Եօթն օր ետքը, մարտ 20ին, ձայնագիրն հանդիսապէս բացուեցաւ Պրատուէլի նոտար Պ. Սմիթսոնի գրասենեկին մէջ, ուր բոլոր ժառանգորդք հաւաքուած էին, ըստ վերջին կամաց հանգուցելոյն, որ այս նոտարն իւր կտակակատար կարգած էր։ Զայնագիրը խօսեցաւ։ Ամէնքը ճանչցան հանրածանօթ ձայն հանգուցելոյն, և քառասուն տուներուն հետ մէկտեղ այն հարիւր միլիոն տոլարին բաժանման և ուրիշ մանր մունր խնդիրներու վրայ հանգուցելոյն վերջին կամաց լիովին տեղեկանալով, ամէն ոք իւր բաժինն առաւ։

Եւրոպիոյ մէջ և Ասիոյ մէջ մեն ժամանակ վէճի առարկայ եղած այս ժառանգութեան և կտակի խնդիրն ահա կը լուծուի ամենէն գործնական եղանակաւ։ Ի՞նչ հարկ թուղթեր մրոտելու որոց մասին վէճեր միշտ կրնան ծագիլ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԷՊԵՐԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Փարիզի կոմսն՝ իբրեւ թեկնածու թագաւորութեան՝ իրեն պատուիրակ կարգեց Օռլէանիւլի կոմսն, որ յայտարարեց թէ ի Ֆրանսա իւր գործունէութեան կէտ նպատակին պիտի լինի թագաւորութիւնը վերահաստատել, բայց այս բանս «ապագայի յոյսն» եւեթ նկատելով, ներկային մէջ պիտի չանայ պահպանողական և կրօնական շահերը պաշտպանել։ Ասոր համար, կ'ըսէ թագաւորականք, պէտք է հաճաձայն լինին ո՛չ միայն Լավիժրի կարդինալին և Պ. Փիւրի խմբակին հետ, որք Հանրապետութիւնն իբրեւ հաստատեալ կառավարութիւն ընդունիլ կը յանձնարարեն, այլև անոնց հետ որք միապետական տարբեր դրութիւն մը կը ջատագովեն։ Ֆրանսան կառավարած պահպանողական վերջին վարչութեան կուսակիցք չեն կրնար պահպանողական քաղաքականութիւնէ դուրս թողուիլ։ Օռլէանեան կոմսն այս խօսքով նախագահութեան կուսակցութիւնն եւս սիրաշահելէն ետքը, կ'ըսէ թէ թագաւորական վճռական կուսակցութիւնն ողջունելու իւր կէտ նպատակին պիտի լինի։ Ֆրանսայի գլխաւոր քաղաքները պիտի չրջի, թագաւորականներն ի ժողով պիտի հրաւիրէ, տնսակ մը զօրահանգէս պիտի կատարէ թագաւորական կուսակցութեան, և արդիւնքն սպարապետին (Փարիզի կոմսին) պիտի ծանուցանէ։ Կը յուսայ Հանրապետականաց հետ եւս քաղաքավար յարաբերութիւններ տածել։ զի իւր հօր յաջողած է իբրեւ նախագահ Ալզաս-Լոռենցւոց պաշտպան Ընկերութեան, և յանուն այս Ընկերութեան ամէն անգամ որ հանրապետական քաղաքագէտներու դիմեր է՝ բարեկամութիւն եւեթ տեսեր է։

* * *

Բայց թողով որ Փարիզի կոմսին կուսակիցք Օրլէանեան իշխանութիւնը վերահաստատելու յուսով ժամավաճառ լինին, Փարիզեան լրագիրք ոմանք առաւել իրական խնդիր մը կը յարուցանեն։ Թէ՞նչ կը հարցունէ։ ի՞նչ պիտի լինի, ի՞նչ պիտի ընէ Ֆրանսա եթէ ո՛չ միայն Ֆրանսական բազմամարդութիւնն այլ և Ֆրանսական չահագործութիւնք չարունակեն պակսիլ տարուէ տարի։ 1889ին, 619 անգլիական ընկերութիւնք, սեղանաւորական թէ արհեստագործական, 5 միլիառ 76 միլիոն ֆր. ի դրամագլուխ ընդունեցին հասարակութենէն, մինչ 50 ֆրանսական ընկերութիւնք միայն ընդունեցին 523 միլիոն ֆրանք եւեթ։ Այս կացութիւն, որ թէ՛ քաղաքագէտներ, թէ խմաստասէրներն և թէ անտեսագէտները պէտք է զբաղեցնէ, հետաքրքրութիւն մը զոր Պ. Ա. Պուշէ հրատարակեց այս օրերս։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Հնդկաստանի Փոխարքային պաշտօնական մէկ հեռագիրը կ'ըսէ թէ կրանիթ տեղային հրամատարութեան ներքև գտնուող վայրն, որ Մանիփորի աղէտին լուրն առնուելուն պէս Թամուէն զրկուած էր, Վալթանքի մէջ պաշարուած կը գտնուի թշնամի բանակէն։ Վայրն յաղողեր է Թապալ ամրոցն յարձակմամբ առնուլ։ բայց, անկէ ի վեր, իւր գիրքը չատ վտանգաւոր է։ որովհետեւ Մանիփորցիներուն ամբողջ բանակը՝ բազմաթիւ թնդանօթներով՝ Թապալի առչեւ կեցած է։

Թա՞չ կ'ըսէ թէ Մանիփորցիներուն պատիժ մը տալն Անգլիոյ համար անխուսափելի պարտք մ'է, և ասոր համար, ըստ Ճէյմս Ճօնսթրնի կարծեաց, որ 1877էն ցՀ1886 ի Մանիփոր քաղաքական գործակատարի պաշտօն վարած է, 1500 զօրաց առաքումը բաւ պիտի լինի։ Ըստ Տեյլի Նիւզի վերջին լուրերը ցոյց կուտան թէ Մանիփորցիք դիմադրութեան որոշ յատակագիծ մը չունին։ Հաւանական չէ որ Մանիփորցիներուն առաջին յաջողութիւնք յարատեւեն։ Նոյն վտանգութիւնք յարատեւեմբ չեն մաքառիր այժմ։ Կ'երեւի թէ Պ. Քինթընի կեանքն ի վտանգի չէ, որովհետեւ ապստամբք կը յուսան թէ ցորչափ իրը պատանդ ունենան զայն, կրնան լաւագոյն պայմաններ ստանալ։

—Տեյլի Նիւզի այս յոյս ի դերեւ ելած է. զի որպէս տեսան ընթերցողք երեկի հեռագրէն՝ Պ. Քինթընի և իրեն ընկերացող Անգլիացւոց պանման լուրն հաստատուած է։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐԻ ԱՐԿԱԾՆ

Ընկղմեալ Ռ-Բէֆէ շոգենաւուն ընկղմելոց թիւը վերջնապէս հաստատուած է թէ 562 է։ Սակայն ցայս վայր 422 դիակներ միայն գտնուեցան, որոց 162ը թաղուեցաւ Ճիպրալթարի փոքրիկ գերեզմանատան մէջ և սպանիական հողին վրայ։ Առողջապահական իշխանութիւնք հակառակեցան միւսներուն թաղման։ վասն զի այս մասին յատկացեալ քիչ մը հողին մէջ անկարելի էր այնքան մեծ քանակութեամբ մարմիններ իրարու վրայ կուտակել։ Ամրան ջերմութեան մտնելն աւելի վտանգաւոր կ'ընէր այս հարիւրաւոր դիակաց կուտակումն, և վարչութեան վրայ մեծ պատասխանատուութիւն կը ծանրանար։

Հարկ եղաւ ուրեմն նորէն ծովը նետել ադէտին զոհերը։ Կարի տաժանելի և տխուր գործ մը եղաւ 250 դիակներ դիզել ցնկանաւերու և նաւակներու մէջ, եզերքէն գրէթէ ութ մղոն հեռուն բացը տանել, և հոն, բոլորն ալ ծովը նետել, հասարակաց անսահման փոսին մէջ։

Նաւահանգստին, ինչպէս նաեւ անգլիական մարտանաւուց բոլոր լուսարձակները վարձուած էին խուզարկելու համար Ռ-Բէֆէյի բեկորներն և բախման կատարուած տեղւոյն մօտերը։ Խիստ դժուար գործ եղաւ այս լուսարձակաց՝ նաւուն ամէն մուտքերուս մօտ կոյտ կոյտ իրարու պլլուած դիակները դուրս քաշել հանել։ Լուսարձակաց բաժին նայելով, այս վիճակ սոսկալի տեսարան մը կը ներկայացներ, և սոյն աշխատութեան պահուն լուսարձակաց միայն մեռնելն իւր ընկերք կը վերագրեն սաստիկ յուզման զոր իրենք եւս քիչ չատ կրեցին, որովհետեւ լուսարձակին լուսազգեստը թերութիւն մը չունէր, և ուրիշ պատճառի չէր կրնար վերագրուիլ մահը։

ՈՒՍՈՒՑԻՉ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Եւդոկիոյ ազգ. վարժարանին համար կը ինդրուի փորձառու և վկայեալ ուսուցիչ մը, հայերէնի և ֆրանսերէնի հմուտ, որ չափական և բնական գիտութեանց տարերքն եւս գիտնայ։ Ամսական ինն օսմ. ոսկի, ամէն երաշխաւորութեամբք և բարեկեցութեան միջոցներով։ Նախընտրելի է այնպիսի ուսուցիչ մը որոյ կինն եւս կարենայ ձեռագործի և հայերէնի դասեր տալ աղջկանց վարժարանին մէջ, ուր վարժուհի կը խնդրուի։

Դիմել առ Խմբագրութիւն Արեւելքի, մինչեւ կէս օր։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻԶՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ

—Այո, այո, եկէք։ Արդէն բան մը իմացածիս պէս, կ'ըսեմ ձեզի։ Շատ գոհ եմ զձեզ տեսած ըլլալուս, աւելցուց անոր ձեռքը սեղմելով, և ձենէ իմացածիս համար ալ չատ ուրախ եմ։ Ի տեսութիւն։

—Ի տեսութիւն, տիկին, ըսաւ Կասթոն։

Եւ մեկնեցաւ։

ԺԵ

ՆՈՐ ԱՆԶ ՄԸ

Առտուան ժամը տասն հնչած էր։ Երկուքէն ի վեր Պ. Վան Օսէն իր սենեկին մէջ մինակ կ'աշխատէր։ Թէև չատ տարիներէ ի վեր Բարիզ հաստատուած էր, գործերէն բոլորովին չէր քաշուած։ Իր խնամօք, մեծ դրամատուն մը, մասնաճիւղ Ամսթէրտամի մեծ տան, հիմնուած էր ի Բարիզ, և ինք էր անոր գլխաւոր վարիչը։ Նաև իր շահերը չէր բաժնած հոլանտական եւեւմտից ընկերութենէն, որ միչտ կը կոչուէր Վան Օսէն և Ընկ.։

Սենեկին դուռը կամաց մը զարնուեցաւ։

—Բացէք, ըսաւ Պ. Վան Օսէն։

Ծառայ մը երեւցաւ սեմին վրայ։

—Պ. Վիլիէմ Տըրքէթ կը հարցնէ Պ. Վան Օսէնի թէ կրնայ զինքն ընդունիլ, ըսաւ ծառայն։

—Ի՛նչ, պատասխանեց հոլանտացին, անմիջապէ՞ս։

Գրիչը գրասեղանին վրայ դրաւ, թուղթերն անդին ըրաւ և ոտքի ելաւ։

Պ. Վիլիէմ Տըրքէթ ներս մտաւ։

Բարձրահասակ լարտեաշ երիտասարդ մըն էր, որ երեսուն և հինգ տարեկան ըլլալ կը թուէր։ Մօրուքն ամբողջ ձգած էր, խելացի ճակատ մը ունէր, վառվռուն աչք մը և նայուածքին մէջ համարձակութեան և աննենգութեան արտայայտութիւն մը։ Վայելչօրէն Հագուած էր, և հակառակ քիչ մը բնական պաղութեան, բարեկիրթ անձի մը ձեւերն ունէր։ Իսկոյն կը հասկցուէր որ լաւագոյն ընկերութենէ մէկն էր։

Պ. Վան Օսէն յառաջացաւ և ձեռքն երկնցուց։ Աւելի ջերմ ընդունելութիւն չէր կրնար ընել, և իր փութալը կը ցուցնէր թէ բարեկամ մը կը նկատէր այդ անձը։

—Սիրելի պարոն Տըրքէթ, ըսաւ, ճըշմարիտ զարմանք մը պատճառեցիր ինձ, որ՝ չատ հաճելի է ինձ։ Այսպէս Նիւ-Եորքէն կ'ելնէք ու Բարիզ կուգաք առանց ձեր բարեկամներուն իմացնելու։

—Ցանկարծ մեկնիլ որոշեցի։

—Խոստովանեցէք որ գիս յանկարծակիի բերել ուզեցիք, մարդ կրնայ չուտ մը հեռագիր մը քաշել։

—Իրաւ է, կրնայի...

—Անշուշտ, նոյն իսկ Հավռ հասած ատեննիդ։ Բայց չեմ ուզեր հետերնիդ կռիւ ընել։ Նախ, նստինք։ Հիմայ, ըսէք, ո՞ր չափ ատեն է Բարիզ էք,

—Առաջին այցելութիւնս է այս, պարոն. երէկ իրիկուն հասայ։

—Մոռցեր էք որ իմ տունս գալ խոստացած էիք։ Գիտէք որ սիրով պիտի ընդունէի զձեզ։

—Այո, պարոն. բայց գիշերը հասայ, ուշ ատեն, այնպէս որ չէի կրնար գալ։ Կռանտ-Օթէլը լիքայ։

—Որովհետեւ հոն աւելի հանգիստ ու ազատ պիտի ըլլայիք քան Պ. Վան Օսէնի տունը։

Երիտասարդը թեթեւ մը կարմրեցաւ։

—Ես կը ճանչեմ երիտասարդները, աւելցուց սեղանաւորը միամտութեամբ։

Պ. Տըրքէթ ժպտեցաւ։

—Կարեւո՞ր գործի մը համար Բարիզ եկաք։

—Օ՛հ, Ֆրանսայի մէջ ունեցած գործերս մեծ բաներ չեն։ Ֆրանսան, Բարիզը տեսնելու համար եկայ միայն։

—Կը հասկնամ, ես որ Ֆրանսան իմ հայրենեացս պէս կը սիրեմ, եւ Բարիզն, անենման քաղաքն, իմ ծննդավայրիս պէս։ Շատ պիտի կենա՞ք հոս։

—Ամիս մը, կը յուսամ։

—Հարկաւ քանի մը բարեկամ ալ ունիք։

—Մէկ հատ, եւ դուք էք, քանի որ հաճեցաք թոյլատրել ինձ այս տիտղոսը ձեզ տալու։

—Եւ իրաւունք ունիմ անոր, Վիլիէմ, ըսաւ Պ. Վան Օսէն անոր ձեռքը բռնելով. զի անկեղծօրէն կը սիրեմ զձեզ։

—Օ՛հ, ցուցուցիք ատիկա, պարոն. և երախտագիտութիւնս ձեզ յայտնելու համար ալ եկայ Բարիզ։ Բարեկամութենէ աւելի բան մըն էր ձեր ըրածը, երկրորդ հա՛յր մը եղաք ինձ համար։

—Ես ըրի ձեզ համար ինչ որ պարտ էի ընել լաւագոյն բարեկամներէս մէկուն որդւոյն համար։ Վայրկեան մը վարանեցաւ։ Ոչ։ Զգվալու տեղ ուրախութիւն կը զգամ։ Մեծապէս արդարացուցիք ձեր վրայ ունեցած վստահութիւնս։ Ձեր աշխատութեամբ դարմանեցիք երիտասարդութեան յանցանքներնիդ. հակացաք թէ ինչ պարտական էիք ձեր պատուական հօր յիշատակին և նոյն իսկ ձեր անձին։ Նիւ-Եորքի Տըրքէթ տունն ալ գոյութիւն չունէր, դուք կանգնեցիք զայն վերստին, և հիմայ շատ աւելի ծաղկեալ է։ Հիմայ Ամերիկայի մեծագոյն նաւայարդարն էք։ Ձեր բազմաթիւ նաւերը բոլոր ծովերը կը ճեղքեն, աշխարհիս չորս կողմը կը տանին ձեր ազգային ճարտարութեան արդիւնքներն, Ամերիկայի արգասաւոր հողին բերքերն։ Այս տարուան պէս դէշ տարիներու մէջ, երբ Ֆրանսայի մէջ ընդեղէնը պակսի, դուք հաց կը բերէք անկից Ֆրանսական ժողովրդին։

—Ձեր չնորհիւ, պարոն։

—Դուք եկաք խօսեցաք ինձ, մտիկ ըրի և վստահեցայ։ Ամսթէրտամի Վան Օսէն տունը ձեր տարամատութեան տակ դրամագլուխներ դրաւ, (դրամատուններն ասոր համար ստեղծուած են), զորս ապա վճարեցիք, այնպէս որ ալ պարտք չունիք բնաւ։ Իսկ իմ հատուցումս է ձեր երախտագիտութիւնն և այն գոհունակութիւնը զոր կը զգամ ձեր կացութիւնը վերբստանալու օգնելուս համար։

—Ձեր ըրած բարիքը պիտի չմոռնամ, պարոն. ձեր խրատուց միչտ պիտի հետեւիմ եւ հոր մը պէս պիտի յարգեմ զձեզ։

—Զեմ տարակուսիր ձեր զգացմանց վրայ, Վիլիէմ, անոնք են ինչ որ պարտին ըլլալ։ Բայց ալ բան մը չունինք այս մասին ըսելու։ Ուրիշ բանի մը վրայ խօսինք. նախաճաշն ինձ հետ ընել կ'ընդունիք, այնպէս չէ՞։

—Մոռացեր որ այդպէս հրաւէր մը պիտի ընէիք եւ այնպէս կարգադրեցի ժամանակս որ ընդունիմ։

—Շատ լաւ։ Կը յուսամ որ Բարիզ կեցած ատեննիդ զիրար չատ կը տեսնենք։

—Թէ որ ձանձրոյթ չտամ, պարոն։

—Ձանձրո՞յթ։ Սա բառը ետ կ'առնէ՞ք։ Զեմ ուզեր ստիպել որ հոս կենաք միչտ։ բայց երբ որ ուզէք, կրնաք գալ նախաճաշի կամ ճաշի։ Ձեր սպասը միչտ դրուած պիտի ըլլայ։

—Կը չփայնէ՞ք գիս ըսաւ երիտասարդը։

—Պէտք է որ ժամանակաւ ըսած ծանր խօսքերուս տեղը լեցնեմ։

—Օ՛հ, պարոն։

—Որոշեցի՞ք թէ ինչ պիտի ընէք կէս օրէն վերջը։

—Դեռ ոչ։ Եթէ զբաղում չունիք...

—Ի՞նչ։

—Պիտի խնդրեմ որ ընկերանաք ինձ Պ. տը Լասէռի տունը որուն գոնէ այցելութիւն մը ընել կ'ուզեմ։

Պ. Վան Օսէնի դէմքը մթնցաւ.

—Պ. տը Լասէռը չէ՞ք մոռցեր, ըսաւ։

—Ձեր սիրած անձերը չեմ մոռնար։

—Լասէռի կոմսն ալ լաւ յիշատակ մը պահած է ձենէ, ինչ որ կը ցուցնէ թէ հաճելի եղեր էք իրեն։ Գիտէք թէ ինչպէս հոգ կը տանէր ձեր ձեռնարկներուն խրատներ տալով ձեզ։

—Պատուակա՛ն խրատներ, որոնց հետեւեցայ և որոնց արդիւնքն ուրախ եմ իմացնելու Պ. կոմսին. տարուան մէջ մեր շահերը մէկ երրորդի չափ աւելցած են։

—Աքանչելի՛։ կոմսը չատ խօսած է ինձ ձեր վրայ, ձեր գործունէութեամբ մատուցանելու կարող եղած անսահման ծառայութեանց վրայ, և Նիւ-Եորքի մէջ իրեն ըրած ձեր ընդունելութեան ալ վրայ։ Լասէռի կոմսը չատ ուրախ պիտի ըլլար զձեզ տեսնելուն. դժբաղդաբար...

—Բացակա՞յ է։

—Ոչ, Բարիզ կը գտնուի։

—Հիւանդ է։

—Այո։ եւ այնպէս վիճակի մէջ որ չէք կրնար խօսիլ իր հետ։

—Ա՜հ, չատ կը ցաւիմ։

(Շարունակելի)

ՅՈՐԵՆԻ ԴԻՆԸ

Օտեսայէ ապրիլ 4 թուով կը գրուի. «Մեր քաղաքին չտեսմարանք դատարկ են գրէթէ, և ընդհանուր կարծիքն է թէ Տնիէփէրէ և ուրիշ տեղերէ գալիք ցորենն ալ շատ չէ։ Ուստի, շոգենաւք պարապ կը մնան, և նաւային միջնորդք անգործ են։

ՀԲԵԱՑՔ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Մոսկուայի կուսակալը, Փեթերսպուրկէ առած հրամանին համեմատ, ի Մոսկուա բնակեալ Հրէից մարդահամարը կատարել տալով, տեսաւ որ քաղաքին 800 հազար բնակչաց 120ը հրեայ են։ Այս Հրէից գոնէ կէսը բնակութեան իրաւունք չունին։ Պէտք եղած օրինական քննութիւնք կատարուելով, ապօրէն կացութեան մէջ գտնուողներ անխնայ պիտի արտաքսուին։

ՌՈՒՍ ԲԱՆԱԿ

Փեթերսպուրկի ռուս լրագրաց հրաման տրուեցաւ բան մը չգրել Ռուսիոյ զօրաց սպառազինութեան և շարժումներուն վրայ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Ապրիլ 6ին, հելլենական անկախութեան 70րդ տարեդարձին առթիւ, սովորականէն աւելի շքեղ հանդէսք և արարողութիւնք տեղի ունեցան Յունաստան և Ցուսաստանի ուրիշ քաղաքաց մէջ։ Գոհաբանական պաշտօնին որ Աթէնքի մայր եկեղեցւոյն մէջ մատուցուեցաւ, ներկայ էր Եորկիոս թագաւորն հանդերձ դերդաստանաւ։

Դիշէրն Աթէնքի մէջ լուսաւառութիւն և ջահագնացութիւն եղան շքեղապէս։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն այս առաւօտ Ղալաթիա եկաւ, նախագահելու Խառն ժողովոյ նստին։

Կտակաց Հոգաբարձութիւնն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ, ատենապետութեամբ Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտի Կիւմչեանի և մէկ քանի ժամ խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Հոգաբարձութիւնն որոշեց յառաջիկայ չորեքշաբթի օր ի նիստ գումարուելով նոյն նստին հրաւիրել նաև Վսեմ. Նուրեան էֆէնտին և Վսեմ. Դաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեանն, որք, Խառն ժողովոյ որոշմամբ, խորհրդական կարգուած են Կտակաց Հոգաբարձութեան։

Ի Ս. Էջմիածին նոր տպագրելի Մայր Մաշտոցի ձեռագիրը բաղդատելու համար կազմեալ յանձնաժողովն եւս երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Ուսումնական Խորհուրդն թէեւ երէկ ի նիստ պիտի գումարէր նոյն խորհրդարանին մէջ, սակայն անդամք բացակայ էին և ներկայ էր միայն ատենապետն Մեծ. Ռէթէոս էֆէնտի Պէրպէրեան, որ կրթական Տեսչին հետ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Ըստ հրաւէրի Պատրիարքական Դեր. Փոխանորդ Հօր՝ Միացեալ ընկերութեանց Հիմնադրաց ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ յԱգդ. Պատրիարքարան։ Տասնեւմէկ անդամք միայն ներկայ էին։

Ժողովին կը նախագահէր Դեր. Փոխանորդ Հայրն։

Նախորդ երկու նիստերու ատենագրութիւնը վաւերացուելէ յետոյ, Տնօրէն ժողովոյ պաշտօնավարութեան շրջանն աւարտած ըլլալը ծանուցանող պաշտօնագրերը կարդացուեցան։ Ի դիմաց Տնօրէն ժողովոյ, Զօհրապ Գրիգոր էֆէնտի իրենց պաշտօնավարութեան թէ՛ վարչական, թէ դպրոցական և թէ եկեղեցական մասին վրայ ընդարձակ համառաւութիւն մը ընթաց։ Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց հրաժարեալ Տնօրէն ժողովին։

Հիմնադրաց ժողովոյ բոլոր անդամոց օրինական շրջանն ալ լրացած ըլլալով, այդ ժողովոյ կազմութեան ձեռնարկուեցաւ և 48 անդամներ ընտրուեցան որք պիտի կազմեն Հիմնադրաց նոր ժողովը։ Այս մարմին ի նիստ պիտի գումարի ի մտոյ, իր դիւանին և նոր Տնօրէն ժողովոյ ընտրութիւն կատարելու համար։

Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ Մանչեսթէր էֆէնտի լրագիրն այս երկուշաբթիէն ի վեր ձեռքէ կը ծախուի 10 փարայի և գաւառական բաժանորդագրութիւնը 120 և տեղեկանն՝ 100 ղրուշի իջուցուած է։

Հրատարակուեցաւ ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑ մանկավարժական հանդիսին 13 րդ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

«Տարբական ընթացք». Երկրաչափութիւն։ Աշխարհագրութիւն։ «Մէջին ընթացք». Հայերէն լեզու։ Ընթացք շարադրութեան (Ինգիտուութիւն (անօրաչափք)։ Գաղիերէն լեզու. «Յարբերագրն ընթացք» պատմութիւն հայ դպրութեան [դիր]։ Հոգեբանութիւն։ Սուտգաբանութիւն «Սուտմէջ» բառին։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Առ Ս. Ռ. Զ ի Պալաթ—Ղրկեցէք ձեր նոր ի գիր առած նորավեպը։ Եթէ չհրատարակուի, պատասխանը կը հաղորդենք ձեզ։

Առ Տ. Պ. Պ ի Զմիւռնիա— Ձեզի յիշեր երբեք տեսրակէ բաղկացեալ և «Եմմա» վերնագրով վիպասանութիւն մը ստացած ըլլալ։ Բայց եթէ երկար է, վերստին ղրկելու նեղութիւնն յանձն մի առնուք։

Առ Տ. Տ. ի Բարիզ— Ձեր Նամակն՝ ի մասին Արմենոնի քահանայից՝ շատ խիստ է և ստորագրութիւն չի կրեր։ Եթէ Բարիզէն մեզ աշխատակցել կ'ուզէք, լաւագոյն նիւթեր կրնաք գտնել գրելու. քան Արմենոնի քահանայից խնդիրը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը հանդիսաւոր կերպիւ տեղի ունեցաւ երէկ հավիտիւէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին այդ մզկիթը գընաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ռուսական դեսպանը, կինն ու առաջին թարգմանը, ֆրանսական դեսպանի կինը, նոյն դեսպանատան զինուորական կցորդը, Բոռնէոբոնոս Ցը Լէ-Ռ լրագրոյ թղթակիցն և հարիւր քսանի չափ եւրոպացի զբօսաշրջիկներ։ Ներկայից ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

* *

Երեկ Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ ռուսական դեսպան Պ. Նելիտով, Տիկին Նելիտով և առաջին թարգման Պ. Իվանով Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցան և արժանացան Ն. Կ. Վեհափառութեան մեծարանաց։ Թարգմանի պաշտօնը կատարեց արարողապետ Միւնիր փաշա։

ԲԱՄԱԶԱՆ

Բարձր. Մեծ-եպարքոսը, Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտին և բոլոր նախարարք երէկ կայս. պալատ երթալով, Իֆթարն անդ ըրին և արժանացան Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։ Երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ իւրաքանչիւրին հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի կայս. բարեւները։

Նոյնպէս երէկ իրիկուն կայս. պալատան մէջ Իֆթար ըրին Տէֆթէրը Խազանիի վերատեսուչ Ալի Ռիզա փաշա, Մաքսային վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշա, Քաղաքապետ Բրտվան փաշա, Դաղթականաց վարչութեան նախագահ Եուսուֆ Ռիզա փաշա, եպարքոսական խորհրդական Թէվֆիկ պէյ և Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Բէշիա պէյ, որք երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի միջոցաւ արժանացան Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած ըլլալով որ մայրաքաղաքս գտնուող զինուորք Բամազանի մէջ ամեն իրիկուն կարգաւ կայս. պալատ երթան և Իֆթար ընեն, երէկ իրիկուն Բ. զօրաբաժնի զինուորներէն մաս մը իրեն հրամանատարներով ու սպայներով կայս. պալատան մէջ Իֆթար ըրին և իւրաքանչիւրն իրենց ամսաթոշակի քանակութեան չափով դրամական պարգևներ ստացան։

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Բամազանի առթիւ կայս. պալատան մառանէն բրինձ, իւղ և այլ ուտելիքներ բաշխուին աղքատաց։ Կայս. սոյն Իրատէն երէկուընէ գործադրուիլ սկսաւ։

—Կայս. պալատան պաշտօնեաներէն մին երէկ Էյուպ գնաց և հոն քսան ոչխարներ մորթել տալով աղքատաց բաշխեց, ինչպէս նաեւ երեք հարիւր օխա հաց և երկու հազար ղրուշէն աւելի դրամ։

ԱՀՄԷԴ ԷՖԷՆԴԻ ՓԱՇԱ

Վեհ. Սուլթանն երէկ Սէլամլըքէն յետոյ մզկիթէն ելնելով կառքը նստած պահուն, հոն բարեւի կեցող Ահմէտ Էյուպ փաշայի ցաւակցութիւն յայտնեց նորա աղջկան մահուան առթիւ։

ԳՈՍՈՂԱՑԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ

Գոսոդայի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Բարձր. Մեծ-եպարքոսին կողմէ հեռագրաւ հաղորդուած կայս. Իրատէի մը համաձայն, նահանգին կուսակալ Ազատիւլլատաէր Բէվալի փաշա՝ նահանգին վիճակին վրայ ինչ ինչ բացատրութիւններ տալու համար, ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար։

Ազատիւլլատաէր Բէվալի փաշայի բացակայութեան պահուն կուսակալութեան պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ Բրիշթինայի կառավարիչ Հաֆըզ Մէհմէտ փաշա։

ԿԱՐԻՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կարինէն կը գրեն առ Թարէթ թէ ի բացակայութեան նահանգին կուսակալ Հասան Խայրի փաշայի, կուսակալութեան գործերը փոխանորդաբար կը վարէ Մեջիտաղեի Օսման պէյ և թէ նահանգին ամեն Վոզոը կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ Ի ԳԱՒԱՌՍ

Սղերդէն, փետրվար 16/28 թուականաւ և «Բ. Պոստէն» ստորագրութեամբ նամակ մը՝ զոր կը հրատարակէ Լ. Հէրբշտ իւր երեկի թուով, ծանօթութիւններ կը պարունակէ ի գաւառս պատահած երկրաշարժներուն վրայ Վանայ և շրջակայից մէջ պատահած երկրաշարժին վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ հրատարակած ենք արդէն Վանէն Արեւելքի ուղղեալ թղթակցութեան մը մէջ։ Այժմ կ'արտատրպենք Լ. Հէրբշտի վերոյիշեալ նամակի քանի մը մասերը.

Վանէն մէկ ու կէս ժամ հեռու, կարնոյ ճամբուն վրայ, քսան կանգուն երկայնութեամբ և երկու կանգուն լայնութեամբ բացուածք մը, ուրկէ կը վազէ սեւորակ ծծմբային հեղուկ մը, ամեն օր իւր մօտ կը ձգէ, հակառակ առատ ձիւնին որ կը ծածկէ արահետներն, ահաբեկ հետաքրքիրներու ստուար բազմութիւն մը։ Բաղէշէ քանի մը ժամ հեռի գտնուող Նէմրուտ լեռան մերձակայ գիւղացիները կը սեն թէ լիքան բարձունքէն թանձր ծուխ մը կ'ելնէ։ Մինչեւ ցարդ չկրցանք ստուգել այս իրողութեան ճշդութիւնը, որովհետեւ դրեթէ պաշարուած ենք առատորէն տեղացող ձիւնէն, որ կ'արգիլէ մեզ — որ անվարժ ենք այս կլիմային — ճամբորդել սիպերիական սառնամանեօք ծածկուած այս երկրին մէջ։

Բաղէշէն մեկնելէս ետքը, Վանայ և Սղերդի միջեւ գտնուած հողը տան և մէկ անգամ թեթեւապէս ցնցուեցաւ։

Քաղաքին քրիստոնեայները, որք են՝ Հայք, Բաղդէացիք, Յակոբիկեան ասորիք և Լատինք, արեւելքի հրելից պէս կը կարծեն թէ՝ երկիրը եղան մը վրայ յեցած է, որ կը կենայ վիթխարի ձուկի մը վրայ և թէ՝ երբ եղն յոգնի, երկիրը մէկ եղջիւրէն միւսին կանցնէ։ Ահա ասկից յառաջ կուգան երկրի զանազան ցունցերը։

Սղերդ քաղաքին ծագումը ճշդիւ չէ յայտնուած։ Սակայն, Մովսէս Խորենացիի ժամանակագրութեան մէջ կը գտնուի իմ տալիք բացատրութիւնս որ գրեթէ նոյնն է ականաւոր պատմագրի բացատրութեան հետ։ Սղերդ անունն աղաւաղումն է Սէրքէրդ բառին, անուն՝ զոր Մովսէս Խորենացի կուտայ Ազձնիք նահանգին գաւառներէ մին։ Այսօր իսկ, այժմեան քաղաքին դիմացը, բարձրաւանդակի մը կողին վրայ, Բէղէր և Պօթան գեղակներուն միջեւ, դրեթէ կէս ժամ հեռաւորութեամբ, գիւղ մը կայ Բիրդ կամ Բէրդ անուն, որ իւր դիրքովն և յայտնի հետքերովը կը ցուցնէ թէ ի հնումն այդ տեղ իւր կարեւորութիւնն ունեցած է։

Սէրքէրտ երկու բառերէ կազմուած է։ Սէր կամ Սէր, ինչպէս որ կը գրենք, և Բէրտ՝ պարսկերէն կամ քիւրտերէն որ կը նշանակէ, երկու լեզուաց մէջ ալ, է-է-ռ կամ էջ-ջ։ Ճշդիւ արդի քաղաքն ալ հասաստուած է բանջարեղինաց պարտէզներով և այգեստաններով ծածկուած բլուրին վրայ որք շատ հին ատենները նախնական քաղաքին արուարձաններն ըլլալու էին։

Մեր Սղերդ ժամանիլէն ի վեր, անգադար ձիւն կը տեղայ, որ 25 հարիւրորդամէտր բարձրութեան հասած է, բան մը՝ զոր ոչ ոք տեսած է ցարդ։ Նամակս ե՞րբ պիտի հասնի ձեզ. Ստուած գիտէ։

(Ինչպէս թուականէն կերեւի, 39 օրէն հասած է այս նամակ ի Կ. Պոլիս)։

ՀԱՅԻ ԴԻՆԸ

Ցայտնի է, ինչպէս պաշտօնական կերպիւ ալ ծանուցուեցաւ, թէ հացագործաց փուռերու մէջ պատրաստուած հացի դինը 50 և ԷՆԴՓէՆերու փուռերուն մէջ պատրաստուածին դինը 40 փարայի բարձրացած է երեքշաբթի օրէն ի վեր։ Սակայն, հացագործ ոմանք, առիթէն օգուտ քաղելով, սկսած են 55 և մինչեւ իսկ 60 փարայի հաց վաճառել, իրենց քմահաճոյից և շահուն համեմատ դներ ստեղծելով։ Բերայի լրագիր մը Քաղաքապետ Վոեմ. Բրտվան փաշայի լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս իրողութեան վրայ և կը խնդրէ որ Քաղաքապետ փաշան հաճի ազգու հրամաններ ուղղել առ որ անկ է, վերջ մը տալու համար ուղղակի հասարակութեան դպչող այս չեղծման։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Անգլիական դեսպան ու դեսպանուհին՝ մի քանի հրաւիրելոց հետ նախընթաց օր Բրինքիբօ գնացին Իսմէն պահակ շոգենաւով և երեկոյին Բերա դարձան։ Նոյն գիշերը, դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ էին ֆրանսական դեսպանուհին, գերմանական դեսպանը, շուէտական դեսպան ու դեսպանուհին, Մաճիտ պէյ, Նաում էֆէնտի և այլ բազմաթիւ հրաւիրեալք։

Պ. ԿՈԱՆԷ

Կ. Պոլսոյ քարափանց արտօնատիրոջ ներկայացուցիչ Պ. Կոանէ թէեւ հինգշաբթի իրիկուան ճեպընթաց կառախումբով Բարիզ պիտի ուղեւորէր, սակայն նոյն օրը կայս. պալատ գնացած ըլլալով հրաժեշտ մատուցանելու համար, այն տեղ յայտնուած փափագին համաձայն՝ Պ. Կոանէ յետաձգած է իւր մեկնումը։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀՔ

Դատարդիւղի մէջ թրամուէյի մը շինութեան առաջարկին վերաբերեալ թուղթերն Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ քննուելէ յետոյ, Պետական խորհրդոյն մատուցուած են, որ հրաւիրած է յիշեալ նախարարութիւնը՝ ձեռնհաս պաշտօնեայ մը ղրկել որպէս զի հարկ եղած բացատրութիւնը տայ խնդրուած մենաշնորհի մասին։

* *

Պելճիոյ դրամատէրներէն ընկերութիւն մը կազմուած է Սէլանիկի թրամուէյները շինելու համար։ Այս անանուն ընկերութիւնը վաւերացնելու նպատակաւ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմելու համար, դրամատարց կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկուած է մայրաքաղաքս։

Նոյն նախարարութեան կողմէ հարկ եղած դործողութիւնք կատարուելէ յետոյ, շինութիւնք պիտի ըսկըսին, որք մինչեւ մէկ տարի պիտի աւարտին։ Գծերու շինութեան համար մէկ միլիոն ֆրանք ծախք հաշուուած է։

* *

Զմիւռնիոյ կէօզթէբէի թրամուէյի տնօրէն Նչան էֆ. Հարէնց Զմիւռնիոյ մէջ թրամուէյի ուրիշ գիծ մը հաստատելու համար մենաշնորհ խնդրած ըլլալով, ներկայացեալ պայմաններն և յանձնառութիւններն այժմ կը քննուին Հանրօգուտ շինութեանց ժողովին մէջ։ Այդ դրութիւնք նոյն ժողովոյ կողմէ պատրաստելի տեղեկագրոյն հետ ի մօտոյ պիտի մատուցուին Բ. Դրան։

* *

Քաղաքապետութենէն մենաշնորհ խնդրուած է Սկիւտարէն ի Պաղլար Պաչը և Հայատր Փաչայէն ի Դատը գիւղ թրամուէյի գիծ մը շինելու համար։ Քաղաքապետութեան ժողովին այժմ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ և արդիւնքը տեղեկագրով մը պիտի հաղորդէ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

Սէլանիկի երկրագործական դրամատան ճիւղին 1306 տարւոյ գործառնութեանց մէկ վիճակագիրն հրատարակուած է, որուն համաձայն այդ ճիւղ 73,876 ղրուշ 8 փարայի հասոյթ և 21,201 ղրուշ 10 փարայի ծախք ունեցած է։ Այդ հաշուոյն համաձայն, դրամատան զուտ հասոյթն եղած է 52,674 ղրուշ 38 փարա։

ՄՆԱՑՈՒՆ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

Մայրաքաղաքիս մէջ ներքին տարաղաղութեան, տուն կերու և անասնոց համար հաստատելի միայուն ցուցահանդիսի կազմակերպութեան համար կազմեալ յանձնաժողովն, ընդ նախագահութեամբ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վսեմ. Բահի փաշայի, այդ ցուցահանդիսին համար մէկ քանի տեղեր սահմանելով, ասոնցմէ մին որոշուելու համար տեղի կազմեր մը պատրաստած է, որ պիտի մատուցուի Վեհ. Սուլթանին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ Ի ՍԵԲԱՍՏԻԱ

Սեբաստիայէն Թղթակից մը հետեւեալը կը գրէ մեզ.

Ամեն խօսակցութեանց մէջ երկաթուղին ալ կը գրաւէ մի տեղ այստեղեւ Սեբաստիոյ մէջ, և այն ալ դըլխաւոր տեղ։ Սակայն եթէ երկաթուղին պիտի հարստացնէ երկիրը՝ թող լաւ գիտնան մեր երկրացիք որ իրենց կողմէ ալ պատրաստականութիւն կը պահանջուի՝ նորա բարիքը ընդունիլ գիտնալու համար։

Հայ վաճառականութիւնն և արհեստն ինկած են միշտ այն ամեն տեղերն, ուր եւրոպացին իւր գիտութեամբ և եւրոպականութեամբ խուժած է։ Հայը պատրաստ չլինելով դիմադրել, զուգընթաց ընթանալ նոցա՝ ինկած և երկրին ոյժն եւրոպացուն յանձնուած է։ Նոր ժամանակներու օրինակները աչքի առաջ ունենալով մկտեղ՝ Սեբաստացիք դեռ լուրջ ծրագիրներ կազմելի հեռու են։

Առ այժմ, նախ քան ծրագիրները պէտք ունինք կազմել շահակցական ընկերութիւններ, որոնք յամենայն դէպս, անհրաժեշտ են շահագործական ծրագիրներու ապահով յաջողութեան։ Սակայն այս ընկերութիւնները, որոնք գարգացման պատմութեան մէջ անքան մեծ բաժին ունին, ցաւ է ըսել թէ, հակառակ նոյն իսկ լրագիրներու մէջ այս մասին երեւցած յորդորներուն, մեր մէջ մուտ չեն գտներ։ Սեբաստիա, որ վաճառաշահ դիրք մը ունի, երկաթուղւոյ գալուստն ի նկատի չառնելով իսկ, հազիւ մի քանի մատի վրայ համրուելիք ընկերութիւններ և «օրթախտութիւններ ունի, որոնք մի քանի հարուստներու խուժբեր են։ Միջակ վաճառականներն և արհեստաւորները միայն հարստադոյն դասին հնարաւոր կը կարծեն այսպիսի ձեռնարկներ։

Կը հրաւիրենք Սեբաստիոյ միջակ վաճառական և արհեստաւոր դասն որ իրեն մոռաժման նիւթ ընէ չահակցական ընկերութիւններու կազմութիւնը։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ Ի ԲԵՐԱ

Կիմանանք թէ ժամանակէ մի՛ վեր կարգ մը գողեր դարանի կեցած են Եէնի Զարչի թաղին Ֆիգ-փաչա և Բրէնս-Ռոտոլֆ փողոցներուն մէջ։ Վերջին օրերս այս թաղին կարգ մը բնակիչները գիշեր ատեն կողոպտուած են կամ քիչ մնացեր է որ կողոպտուին։

Երեքշաբթի իրիկուն կառքով իւր տունը դարձող անձի մը վրայ յարձակած են գողերը, դանակ ի ձեռին, բայց կառավարը դիմադրած ըլլալով՝ խոյս տուեր են։ (Սրճատուն)

ՓԻԻԵՄԱՆԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋԱՏԵԱՐՔ

Անցեալները 10,000 ոսկւոյ մօտ պարտքով սնանկացեալ կապերտի վաճառական Փիւշմանեան Ընկերութեան պահանջատերց օգտին համար որոշուած է ինչ ինչ խորհրդակցութիւններ կատարել։ Հետեւաբար, մայրաքաղաքս գտնուող պահանջատերք յառաջիկայ ապրիլ 5ի ուրբաթ օրն ի նիստ պիտի դումարին սնանկացելոյն փոխանորդ՝ փաստաբան Պապատեան Պետրոս էֆէնտիի դրասենեակն ի Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի Փաշա խան։

Կայս. հրամանաւ՝ Համազգային անկելանոցին ի նպաստ հաստատելի ցուցահանդէսին համար գաւառներէ եկած կերպասներու գինն որոշելու պաշտօնն յանձնուած է կերպասի վաճառական Ասլանեան թէվֆիգ և հնութեանց վաճառական Ահմէտ պէյերու։

—Պուլկարիոյ մէջ գտնուած Վագիֆ կալուածոց և այլ բարենպատակ հաստատութեանց հասոյթներն ու վիճակը քննելու համար, կայս. հրամանաւ՝ յանձնաժողով մը կազմուած է ընդ նախագահութեամբ Մէարիֆի ժողովոյ նախագահ և Բուսէլիի իսլամաց վերատեսուչ Ալի Հայտար էֆէնտիի։ Յանձնաժողովը կը կազմեն Պետական խորհրդոյ անդամներէ մին և Էվգաֆի նախարարութեան պաշտօնեայք ոմանք։

—Քաղաքապետութեան կողմէ չրջուն պաշտօնեայք կարգուած են որպէս զի Բամազանի մէջ, պակաս կշռող հաց, սիմիտ և այլն չվաճառուի։

—Սաադէդ կը պատմէ թէ հնութեանց քրիստոնեայ վաճառական մը անցեալները մաքսատուն կը տանի յախճապակիներ զոր Պաղատէն գնած էր և Եւրոպա պիտի ղրկէր։ Մաքսային պաշտօնեայք այդ յախճապակիները վար կը դնեն և Մաքսային վերատեսչութիւնը՝ նկատելով որ այժմ այդ կարգի յախճապակիներ չեն գտնուիր և կասկածելով որ մի գուցէ մզկիթներէ գողցուած ըլլան, Էվգաֆի նախարարութենէն տեղեկութիւն կուզէ։ Նախարարութիւնն եւս, հարկ եղած քննութիւններն ու խուզարկութիւնները կատարելով, կը պատասխանէ թէ այդ յախճապակիներ մզկիթներէ գողցուած չեն և կրնան տիրոջը յանձնուիլ։ Հետեւաբար այդ յախճապակիներ տիրոջը կը յանձնուին, որ Եւրոպա կը ղրկէ զայնս։

—Ծակոր անուն բեռնակիր մը նախընթաց առաւօտ շոգենաւով Գատրգիւղ գընացած պահուն, ինքզինքը ծով նետեց, սակայն անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ազատուեցաւ։

—Պալթիկ ծովու ռուսական ընկերութեան Նէվսկի Նէվսկոյ շոգենաւն, յորում զինուորք և ուղեւորք կը գտնուէին, երէկ Օտեսայէն մայրաքաղաքս ժամանեց և առանց կենալու Վլատիվոսթոք ուղեւորեցաւ։

—Եէնիտունեա Տիմիթրաքի էֆէնտիի և կշռի տոց նախկին վարձակալ Միշէլ էֆէնտիի միջեւ եղած առնելիքի դատը նախընթաց օր տեսնուեցաւ Բերայի նախնական դատարանին առջեւ։ Եէնիտունեա Տիմիդրաքի էֆէնտի ընդունելով առաջարկեալ երդումն, դատը շահեցաւ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱԶԳ

Կը ծանուցուի Թրամուէյից ընկերութեան բաժնետէրաց թէ՝ վարչական խորհրդոյ որոշմամբ և մարտ 1931ին գումարեալ ընդհանուր ժողովոյն կարգադրութեան համաձայն, 1890 տարւոյն համար 5 տոկոս օսմ. ոսկիոյց 860 ֆնդուելիք բաժնեթղթոց վիճակահանութիւնն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ 3|15 ապրիլ, չորեքշաբթի, միջօրէին յետոյ ժամ 2ին (Ը. Ե.), ընկերութեան կեդրոնատեղին, Կալաթա, Բերշէմսէլ-բազար, Զընար Փողոց։ 2—3

Կ. Պոլիս, 8 ապրիլ 1891

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԵՐԱՑԻ

Զմիրիէի ներկայացումն որ տեղի պիտի ունենար այս գիշեր, յետաձգուած է ՎԱՂԸ դիշերուան, ԿԻՐԱԿԻ, 31 մարտ։

ԱԶԴ

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ Կ. Պոլսոյ արուարձաններուն մէջ երթեւեկողթիւ 26 և 27 կառկուտքերը Բամազ անանոյ միջոցին մինչեւ Եէսիի Քուլէ և Մաքրիգիւղ պիտի բանին —բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն։

Կ. Պոլիս 10 ապրիլ 91

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՍԻՄԼԱ, 9 Ապրիլ. — Մանչիսորցիները կրանթ տեղակային վրայ յարձակեցան, բայց յետս մղուեցան ծանր կորուստներով։ Իրենց պետերէն երեքն սպանուեցան։ Մանչիսորցիք յայտարարեցին թէ պատրաստ են ճանչել անգլիական գերիշխանութիւնն, անգլիական զօրաբանակը Մանչիսորի մայրաքաղաքը մտնելուն պէս։

ՊԵԼԿՐԱՏ, 9—Պուլկար կառավարութեան խնդրանօք խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ Ռիլով պուլկար գաղթականին բնակարանին մէջ։ բայց արդիւնք ձեռք չբերուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ 9 (Ա.Հ.Գ.).—Կը ծանուցուի թէ ի մտոյ հոս կուգայ Եգիպտոսի եվրոպական նախարարութեան խորհրդական Պ. Միլնը, որ պաշտօն ունի Տոմէնի պետական կալուածոցի երաշխաւորեալ փոխառութեան փոփոխումը կատարելու։ (Տես Թարգի ապրիլ 6 թիւը. Ծ. Խ.)։

ՓԵԹԵՐՍԳՈՒՌԿ, 9.—Քիէվի կը ծանուցուի թէ դժուարութիւններ ծագած են Քիէվի հրամատար զօր. Տրակոմիրովի և կուսակալ զօրավար Իկնաթիէվի միջեւ, որ պիտի ստիպուի մեկնել անտի և ի մտոյ Ֆինլանտիոյ կուսակալ պիտի անուանի։

ԿԱՎԿԱՍԻԱ, 9.—(Ա. Հ. Գ.) Կառավարութեան ղրկած վերջին օգնական զորքերն ու արշաւող գունդը Թոպալի մօտ գարկին Մանչիսորցիները. կը յուսացուի թէ այս պատութեամբ ապստամբ զգաստացան։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 10 ապրիլ. — Լրագիրք կը ծանուցանեն թէ աւստրեան կառավարութիւնն հրամայած է՝ ինչպէս անցեալ տարի՝ պետական ոստիներուն գործաւորները բարեկամաբար այլ աղդուապէս յորդորել որ մայիս 1ին բանին, եթէ չեն ուզեր անհաճոյ հետեւանաց ենթարկուիլ։

—Նոյնէ Ֆրայէ Փրէսէ կը հաւաստէ թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարարին և Փարիզի Ռոշիլտեան տան մէջեւ ծանուցեալ բանակցութիւններն աւարտած են, և պայմանագիր մը կնքուած է որոշեալ փոխառութիւնն ի հրապարակ հանելու համար։

ՀՌՈՄ, 10.—Ափրիկեան գործոց կառավարական քննիչ յանձնաժողովն այս իրիկուն ժամը 9ին մեկնեցաւ Նափոլիէ դէպի Մասուա։

—Ռէյտր՝ կ'ըսէ թէ փետր. 13ին Շոայէն ուղղուած նամակ մը համեմատ, Անթոնէլի կոմսի մեկնումէն ետքը Մենիլիք թագաւորն իտալացի Քարուչի ուղեւորն ընդուներ է սովորական մտերմութեամբ, և հաստատապէս մտադիր կ'երեւի Իտալիոյ հետ բարւոք յարաբերութեանց մէջ մնալ։

ՓԱՐԻԶ, 10.—Կը հաւաստեն թէ ներքին գործոց նախարարն յաւելուածական վարկ մը պիտի խնդրէ՝ Արժանթինի Հանրապետութեան մէջ բնակող Ֆրանսացւոց համար, որք վերջին ապտէն աղքատացած են։

ՎԻԵՆՆԱ, 10.— Վէնզր Թալլէն Սոֆկսէ կ'իմանայ թէ պուլկար կառավարութիւնը դիմած է ռուս կառավարութեան՝ աղաչելով որ Ռուսիա փափաք շարագործք յանձնուին իրեն։

— Առեւտրական Սենեակը միաձայն հանրագիր մը մատոյց առեւտր. նախարարին, բողոքելով այն գաղափարին դէմ թէ ռուսական Կակարին շոգենաւային ընկերութեան յանձնուի Կալաց—Օտէսա—Պաթումի աւստրեան նաւարկութիւնն, և խնդրելով որ այս գիծեր՝ առեւտրական եւ քաղաքական պատճառներով՝ Թողուին Դանուբի Շոգենաւային Ընկերութեան։

ԱԹԻՆՔ, 1.—Աւստրեան առագաստանաւ մ'ընկղմեցաւ մերձ ի Մոտի. Նաւագք ազատեցան։

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐԱ

Ղալաթիա 30 Մարտ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՎՈՐՈՅ

3 տոկոս	Լոնդրայի վրայ	109 5/8
3 »	Բարիզի »	23
Օսմանեան Քաղաքագրաց		
[illegible]		20 31
[illegible]	»	— —
[illegible]		20 28 1/2
[illegible]	»	20 31
Տասնվեցաթիւ Օսմանիէ երեկ երեկոյ		84
» » ժամ 5ին		83 38

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԱՒԵԼՔՈՅ

Փոխառութիւն	Ա. Սերի	43 3/4
»	Բ. »	23 1/4
»	Ը. »	20 28 1/2

ՏՈՒԺԱՆԻՇՔՈՎ

Սօսիէթէ ֆէնէզալ	Ֆնտ. Լ.	5 24
Գրեամ ֆէնէզալ	Օսմ. »	9 12
Պանք ոտ Գոմո	» »	6 08
Սան Դանտ եվտիսնք	» »	4 35
Ռեժի	» »	15 19
Թրամուեյ	» »	570
Բուժելի երկաթուղի	Ֆր.	76 3/4
Բաժնեթուղթ Լավրեսի	Դ. հ.	161

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան սոկի	ոսկ.	100
20 Ֆրանգոց	»	87 17
Անգլիական սոկի	»	110 10
Մարք (գերմանական սոկի)	»	108
Իմպերիալ	»	90 12
Գրիվնա	»	51 15
Բուլղարական	»	7 67
Մեջ. ոսկեթ. (մարք)	»	108 14
Վեցնոց	»	162
Հինգնոց	»	162
Մեթալիք	»	99 10
Թասվիրէ	»	18
Տոկոս Դալաթիոյ Սակարանի	»	8

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 10 Ապրիլ, ժամ 3 վայր. 18 երկոյ

Ֆրանսական Պանք 3 %	95 5
» » » 4 ½ %	105 85
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	19 10
Օսմանեան երկաթուղի	76 25
» Բեժիի բաժնեթուղթ	351 25
Գանդ Ոթոման	616 25
Սօսիէթէ ժենէրալ	— —
Դրեֆուս Լիոնէ	781 25
Իտալական Պանք 5 %	94 10
Հելլենական 5 %	455
Բրիտանական Թրէյտ (1890)	42 50
Եգիպտական Միացեալ	497 50
Պանք ոտ Բարի	816 25
Օմ. մաքս. արժէթուղթ	468 75
Ռիո Թինթօ	593 25
Մէսխանս	691 25
Զէյ Լանտրայի վրայ	25 20

Լոնտոն, 10 Ապրիլ, ժամ 6 վայր. — երկոյ

Անգլ. ֆոնտլիքսներ	96 50
Ոսկ. » Ոսկի Դ.	18 87 1/2
» » » Բ.	43 25
» » » Գ.	24
» » » Ֆ.	18 87 1/2
Փոխառութիւն 1877	— —
Գ. Դ. Ոթոման	14 50
Եգիպտական միացեալ (բանկիէ)	98 3/16
» առանձ (բրիվիլեժիէ) 1890	94 1/4
Ռիո Թինթօ	23 5/8
Ֆօնտանալ (փոխառ. Բոլիվիա)	102 3/4
Հելլենական 5 %	89 1/2
Մոնօքոլ »	69 3/4
Իուական 1889	98 3/16
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ	25 425

Վիեննա, 10 Ապրիլ, ժամ — վայր.

Օսմանեան երկաթուղի	36 40
» Բեժիի բաժնեթուղթ	161
Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	116 60
» Փարիզի »	46 17

Պէրլին, 10 Ապրիլ, ժամ — վայր.

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
» Փարիզի »	80 40
Բուլղարական	212
Օսմանեան երկաթուղի	78 25
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սերի Դ.	19

— —

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 10 Ապրիլ, ժ — վ. — երկոյ

Ֆրանսական Պանք 3 %	95 2 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	19 7 1/16
Օսմանեան երկաթուղի	76 25
Օմ. Բեժի	351 25
Բրիտանական Թրէյտ	421 87 1/2
Օմ. Մաքս. արժէթուղթ	— —
Պանք Ոթոման	615
Ռիո Թինթօ	595
Սօսիէթէ ժենէրալ	142 50

ԱԶԴ—Անգղիերէնի քաջահմուտ օրիորդ մը պատրաստ է դասախօսել, թէ տանց և թէ վարժարանաց մէջ, նաեւ մի քանի գլխաւոր գիտութիւնք, որք են, Թուագիտութիւն, Մարմնամարզութիւն, Բնագիտութիւն և Տիեզերագրութիւն։

Դիմել Աբէ-Եւլի խմբագրատունը։ 243

ԲԱՌԳԻՐՔ

ԳՈՂՂԻԵՐԷՆ-ՀԱՅԵՐԷՆ

Արուեստից եւ գիտութեանց եւ գեղեցիկ դպրութեանց

Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան բազմահմուտ անդամներէն Հոյր Մանուէլ Վարդապետ Բաջունոյ այս օգտաշատ աշխատասիրութիւն բաժնուած է է երկու հատորի, պատկերազարդ տպագրութեամբ և ի լոյս կընծայուի Ս. Ղազարու տպարանէն, ընտիր թղթի վրայ և ընտիր տպագրութեամբ, մերձաւորապէս 1300 մեծերով, մեծադիր քառածալ, մօտ 300 թերթերէ բաղկացեալ։ Ի վերջ Երկրորդ հատորին՝ յաւելուած Հայերէն-Գաղղիերէն Բառագրոց։

Լոյս տեսած է Առաջին Հատորն, 150 թերթ, 627 գեղեցիկ մեծերով։ Բաժանորդագրութիւն բացուած է երկու հատորին ի միասին։

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Կանխիկ վճարումն բաժանորդագրոյ Երկու հատորին ի միասին։

Բ. Բաժանորդագրութիւնն է Ֆր. 50 (20 ռուբլի)։

Գ. Բաժանորդագրութիւնն կը շարունակուի մինչեւ յոկտեմբերի 1891 տարւոյս։

Դ. Բաժանորդագրութեան պայմանաժամն աւարտելէ յետոյ՝ գինը պիտի բարձրանայ։

Ե. Բաժանորդագրուողք պիտի ընդունին անդորրագիր ի վերջութենէ Տպագրատան՝ դրամոց ստացման մասին։

Զ. Բաժանորդագրուողք պիտի ընդունին Առաջին Հատորն անդորրագրին հետ ի միասին. իսկ Երկրորդ Հատորն՝ այն ինչ տպագրութիւնն աւարտի։

Բաժանորդագրութեան կեդրոնատեղին է Վենետիկ, Մխիթարեան տպարան, Կ. ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Սեղրոս խան, Գըրասենեակ Թիւ 3։

ՏՕՔԹԷՕՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԱԻՈՒ ԴԱՐՄԱՆ

ուղղողի, ողնաջուծի եւ քովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից

Ամեն օր, յետ կիսաւուր 23

Ի Բերա Պէյքեար փողոց Թիւ 9

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐ

Մեր քաջածանօթ վիպասաններէն մէկը, զաւկին երջանկութիւնը ապահովելու համար, իր նախամեծար համարած գաղափարները և կրօնական համոզումները կը զոհէ, հաւանելով որ զաւկին ամուսնութիւնը կատարուի մի միայն քաղաքական պսակով։ Այս իրողութիւն, որ չատ վիճաբանուեցաւ, մեզ կը յիշեցնէ գրեթէ նմանօրինակ պարագայ մը, որ մօտերս տեղի ունեցաւ հարաւային Ֆրանսայի մէկ քաղքին մէջ։ Կ'ուզենք ի տես հանել զայն Ֆէլիքսի ընթերցուհեաց, և գիտնալ թէ՝ այն մօրը տեղ՝ որուն խղճահարութիւնները իրենց աչաց առջեւ պիտի պարզենք, անոր պէս պիտի վարուէի՞ն իրենք ալ, կամ թէ՝ ի՞նչ պիտի ընէին։

* * *

Տիկին տը Սթէռնիէռ՝ կայսրութեան ժամանակի ատենակալի մը այրին՝ մէկ հատիկ աղջիկ մ'ունի, տասն եւ ինը տարեկան, որուն անունն է Իտա։ Այս կին՝ այրի մնացած օրէն՝ գաւառի մէջ կ'ապրի, ընկերութենէ քաշուած և համեստ, զի չատ չնչին հարստութիւն մ'ունի։ Տիկին տը Սթէռնիէռ Բռօվանս գաւառի հին ազնուական ընտանիքի զաւակ, իր սրտին խորը կը պահէ երկիւղածութեամբ, երբեմնի բոլոր հպարտութեանց և համայն ազնուականութեանց պաշտամունքը։ Ո՛չ մնոր խաւեր։ կ'ընդունի և ո՛չ մնոր դասակարգերը։ և իբրեւ ծայրայեղ ու ջերմեռանդ կաթոլիկ՝ խստութեամբ դաստիարակած է իր աղջիկը խստապահանջ սկզբունքներով և—ինչպէս կ'ըսեն զարդիս— նախապաշարմամբք։

Երբ մարդ զանի տեսնէր որ Իտայի դաստիարակութիւնը կը լրացնէր եկեղեցւոյ, վանքերու, հիւանդաց այցելութիւններով և բարեգործութիւններով, արդարեւ կը կարծէր թէ՝ նախկին ատենակալի կինը վերջնականապէս նուիրած է իր զաւակը, անողոք և անդառնալի, անոր մատաղ տարիքէն, մենաստանի զոհերու եւ վանական կենաց։

—Ակներեւ է որ Աստուած ինձի այս միակ աղջիկը տուած է, որպէսզի իր տաճարին նուիրեմ զանի, կ'ըսէր երբեմն տիկին տը Սթէռնիէռ։ Իտա փափուկ և ջերմային կազմուածք ունի. նշանաւոր գեղեցկութիւն մը չ'պիտի ունենայ երբէք. ասկէ զատ չնչին հարստութիւն մը մնաուանէս յետոյ, հազիւ ապրելու չափ բան մը։— Այս պայմաններով, և այս ծայրայեղ եսութեան դարուն մէջ, ուր դրամական շահը ամենայնի կը գերազանցէ, ի՞նչպէս կարելի պիտի ըլլայ իրեն՝ իր դասակարգէն և իրեն արժանի ամուսին մը գտնել։ Եւ մինթէ պէտք չէ՞ որ մայրեմ Իտային, իբրեւ մայր եւ իբրեւ բարի քրիստոնեայ, որ լուրջ կոչում մը հաւանեցնէ զինքը՝ իր չափահասութեանը՝ որոշելու փրկութեան միակ բանաւոր ուղին, թէ՝ այս աշխարհիս և թէ՝ հանդերձեալին մէջ. միակ վիճակն, ուր պիտի գտնէ քիչ չատ դիւրակեցութեամբ, իր կենաց հանգստութիւնն ու արժանաւորութիւնը և իր սրտին տենչանաց խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը։

Իտա ի մատաղ տիոց ընտելացած այն գաղափարին՝ թէ իր չափահասութեանը կուսական քօղը պիտի առնէ, չ'զգար բընաւ ցաւ այն զոհողութեան համար, որ բոլորովին բնական կ'երեւի իրեն. բարեպաշտ բարեկամուհիները, որո՛նց հետ մի միայն կը տեսնուէր մայրը չատ տարիներէ ի վեր, մտերմութեան մէջ այս անունը միայն կուտան իրեն, «Փոքրիկ քոյրն Իտա»։ Ուսուցանող կրօնաւորաց միաբանութիւն մը կը գտնուի այն քաղքին մէջ, ուր տիկին տը Սթէռնիէռ կը բնակի, և տասն և ինը տարին լրանալուն՝ Իտային այդ վանքին նորընծայարանը մտնելը՝ ամենուն աչքին քանի մը ամսուան բան կ'երեւի։

Սակայն Իտա հիւանդ է ժամանակէ մը ի վեր։ Ցաճախ ջղային բարախումներ, գլխի պտոյտներ ունի, արեան նուազութեան ընդհանուր վիճակ մը՝ բաւական տարօրինակ եւ տագնապող։

Մերուկ բժիշկ մը, որ ծաղկատի աղջկան ծնելը տեսած է, կը զգացնէ մօրը։ Առ այժմ քիչ մը փափկակազմ կը գտնէ աղջիկը վանական կենաց համար և խորհուրդ կուտայ տիկին տը Սթէռնիէռին, որ երթայ ամիս մը Նէռիսի ջուրերը անցընէ, և մանկամարդ աղջկան առողջութիւնը կազդուրի։

* * *

Այդ հանքաջրոյ քաղքին բնակութիւնը շատ խորշեցուց մայրն ու աղջիկը։ Թէեւ խիստ քիչ խառնուեցան ուրիշ լոգացողներու կենաց, այլ պարտաւորեցան սակայն ծանօթանալ նոյն պանդոկը բնակող մէկ քանի անձանց հետ։ Իտա, իր զգուշաւորութեանը հակառակ, քանի մը օրէ յետոյ՝ կապուեր էր նորատի սիրուն աղջկան մը, որ նոյնպէս Նէռիս եկած էր դարմանուելու։ Ա՛սի, որ Օր. Թօռիւս կ'անուանի, եկած է իր եղբօր հետ, որ քսանեօթ տարեկան երիտասարդ է, շնորհագեղ և համակրելի։

Հո՛ս, ճշգրտատիպ պատմութիւնը զոր ձեզ կը ներկայացնեմ, կը դառնայ գրժբաղդաբար հասարակ վէպի, և Պ. Ժօռժ Օնէի մէկ պրպիկն կերգպարանքը կ'առնու։

Ցանցանքը իմ չէ՛ եթէ Պ. Էքթօռ Թօռիւս ճշմարտապէս մեծ տաղանդի տէր ճարտարագէտ մըն է, որ նոր աւարտեր է իր ուսմունքն ի Բարիզ՝ փայլուն կերպով։ Միայն թէ՝ ի՛նչ որ կ'որոշէ այս պարոնը անոնէ վիպասանին մէկ դիւցազնէն՝ այն է որ, իր ծնողքը մեռած ըլլալով չատ հարուստ է և կ'աշխատի, մանաւանդ անոր համար՝ որ կը նկատէ թէ մարդ մը պարտի օգտակար ըլլալ իր նմանեաց։

Էքթօռ Թօռիւս խիստ լուսամիտ ու խիստ զգօն անձ մըն է, և նաեւ ուղղասիրտ ու պարկեշտ։ Տիկին տը Սթէռնիէռ որ զինքը բարեշուք և հանգուշն կը գըտնէ, կը թոյլատրէ որ իր աղջիկը անոր եւ անոր քրոջ հետ պտոյտներ ընէ քաղքին շրջակայ վայրերը։ Եւ մայրն՝ առանց վայրկեան մը իսկ կարենալ կասկածելու՝ թէ ի՛նչ փտանգներ կրնան առաջ գալ հանապազօրեայ մտերմութենէ, այս բանն ահա կը պատահի բնդ հուպ, այնքան բնական քսանմեայ տիոց մէջ, որ Պ. Թօռիւս՝ անտոհմիկ այլ հարուստ, և Օր. տը Սթէռնիէռ՝ անկուտ ազնուականուհի, մէկմէկու կը սիրահարին։

* * *

Իտա, որուն սիրտը սրբատուններու խոհմամբ միայն թրթռացած է, այլ որ հրատապ և սիրակաթ բնութեան տէր է, կը փթթի յանկարծ այս երկրային սիրոյ հոսանքին տակ, կը զգայ թէ վայրկենաբար կը մարին յինքեան իր կրօնական կոչման ամեն տրամադրութիւնքն։ Կին կը դառնայ և՛ սրտով և՛ զգացմամբ։

Կը սիրէ՛։

Էքթօռ՝ որ յայտնապէս խիստ զգայուն է այս ծաղկատի աղջկան հրապուրանաց, որ չէ գեղեցիկ, այլ այնքան նրբակազմ—սակայն ոչինչ կը համարձակի ըսել իրեն։ Ակներեւ է թէ կը տանջուի, թէ կը պաշտէ զնա լռելեայն. այլ բնաւ սիրոյ խօսք չ'ըներ անոր, բնաւ չ'առաջարկեր իրեն հետ ամուսնանալ։— Ա՛սի չը դադրեցներ զարմացնելէ Իտան, որ, իր պարզամտութեանը մէջ, կ'ենթադրէ թէ՝ երիտասարդ ճարտարագէտն զինքն ամուսնութեան խնդրել չուզեր՝ իրենց ընկերական վիճակին տարբերութեանը պատճառաւ։

Իտա՝ յափշտակուած աղջիկ մը, կերթայ փութով մայրը կը գտնէ, կը խոստովանի անոր Պ. Թօռիւսին համար ունեցած սէրն ու կ'ըսէ.

—Մա՛յր, կ'աղաչեմ, առաջին քայլը դուք առէք. . . . Կը պաշտէ զիս, կ'ըզգամ, այլ չը համարձակիր ինձ ըսել։

Տիկին տը Սթէռնիէռ յապաղ կերթեալ կը մնայ այս խօսքին առջեւ։ Անշուշտ այս վիճակը չէ՛ր որ կ'երազէր իր աջկան համար։ Նոյն իսկ եթէ իր ամենէն սիրելի յոյսերն ալ չպիտի իրականանային, եթէ Իտա, չ'ըլլար հարս Քրիստոսի, եթէ ամուսնանար, իր ընտրելին իրենց դասակարգէն պէտք էր ըլլար։ Պարոն Էքթօռ Թօռիւս հարուստ է. իրենք աղքատ։ Ասանկ պարագայի մը մէջ միթէ մօ՞ր մը անկ է խօսք բանալ զառաջինն։

Այս արդարացի պատճառաբանութեանց առջեւ, Իտա՝ սա՛ բառերով միայն կը պատասխանէ,

—Մա՛յր, գիտեմ թէ կը սիրէ զիս։ կը տեսնեմ թէ փափկանկատութեան համար է որ յուզեր ինձ խոստովանիլ։ Ես՝ զինքը խենդի պէս կը սիրեմ. և եթէ դուք չը խօսիք, կա՛մ ես անձամբ պիտի խօսիմ, որ այս գաղտնիքը լուսաբանուի. . . կամ պիտի մեռնիմ, կը զգամ ես զայդ։

Եւ արդարեւ՝ կը հիւծի նա ամեն օր։ իր գէմքը կը գունատի. այտերը կը խառնոյանան. ի մի բան, Իտա հիւանդ է, չա՛տ հիւանդ։ Նէռիսի բժիշկը հիւծման խօսք կ'ընէ։ —Ստիպողական պէտք կայ, կ'ըսէ, այս ցաւը դարմանելու։

Այն ատեն, տիկին տը Սթէռնիէռ՝ մօր մը ընելիք ամենամեծ զոհողութիւնը կ'ընէ իր զաւկին. մէկդի կը թողու իր պատրիկական խրսխտութեան զգացած խորին ցաւքանքն՝ Իտան միացնելու իր կարգէն ստորին մարդու մը, զի Էքթօռ այսու մանաւանդ էր նուաստ, որքան ուրիշ ամէն տեսակէտով էր չքեղ, և արդէն իր առած տեղեկութիւններն ալ էին ընքանչելի. ուստի ամենայն կարելի զգուշաւորութեամբ սիրտը կը բանայ Էքթօռին քրոջ՝ Օր. Թօռիւսին, և սա՝ կը պատասխանէ.

—Տիկին, եղբայրս Իտան կը սիրէ, համոզուած եմ ատոր։ Այլ դաղտնիք մ'ունի զոր կը ծածկէ ինէ։ Պէտք է խորհրդաւոր պատճառ մ'ունենայ որ չը համարձակիր միտքը յայտնել և ձեր աղջիկը ձեռնէ կնութեան խնդրել։ Ես բաւական լաւ կը ճանչեմ եղբայրս չհաւատալու համար վայրկեան մը՝ թէ հարստութեան խնդիրն է որ զինքն ետ կը կասեցնէ։ Սակայն ի մտոյ պիտի իմանաք թէ ի՛նչ պէտք է ընէք. չատ ուղղամիտ է եղբայրս. մանկամարդ աղջկան մը ազապատանքն իրեն խաղալիկ չըներ։

Արդարեւ, Էքթօռ, հետեւեալ օրը, կուգայ տիկին տը Սթէռնիէռը կը գտնէ ու կ'ըսէ իրեն.

—Իմ ամենէն մեծ երջանկութիւնս պիտի ըլլար, տիկին, ձեր աղջկան հետ ամուսնանալ, զի կը սիրեմ զինքն ի խորոց սրտէ, և կարծեմ թէ ինք ալ զիս կը սիրէ դժբախտաբար։ Սակայն կը պարտիմ ձեզ զեկուցանել՝ թէ հայրս մահուան անկողնոյն մէջ՝ ինձմէ խօսք առած է որ՝ եթէ օր մը ամուսնանամ, կրօնական պսակ չըլլամ կնոջս հետ։ Հայրս ամպարիշտ մը չէր։ ե՛ս ալ չեմ ամպարիշտ։ Հայրս, երկու աղջիկ զաւակով, այրի մնացած էր. անոնց անդրանիկը վանք մտած է առանց իր հաւանութեանն. ասկէ այնպիսի ատելութիւն մը պահած էր կաթոլիկ կղերին վերաբերեալ ամեն բաներուն, որ պահանջէց ինէ այս խոստումը։ Ես ալ մերժելու արիութիւնը չունեցայ, և խօսք տուի իրեն։ Ահա այս խոստմանս պատճառաւ է որ՝ չը կարողացայ երբեք որոշում տալ խոստովանելու Իտային՝ թէ ո՛րքան սիրելի է ինձ։ Անմիջապէս հասկցայ թէ ձեր տոհմային գաղափարներուն և ձեր՝ այնքան յարգելի կրօնական զգացմանց համեմատ՝ չպիտի կրնայիք հաւանութիւն տալ լոկ քաղաքական ամուսնութեան մը։ Ուստի անմիջապէս պիտի թողում այս քաղաքն, ողբալով արդէն թէ չ'ը այսքան չատ կեցայ։ Ձեր աղջկան յիշատակը հետս պիտի տանիմ, խո՛ր և սուր, որպէս կեանցս մինակ սէրն, և այս սէրը պիտի մընայ սրտիս մէջ, որպէս վէրք մը անբուժելի։ Այլ դուք՝ չեք կրնար զիս պարտակել, տիկին, մահամերձ հօրս տուած խոստմանս հաւատարիմ կենալուս։

Տիկին տը Սթէռնիէռ կը պատասխանէ իրեն.

—Իրաւունք ունեցայ կարծելու, պարոն, թէ այսօրինակ պայմաններով ամեն միութիւն անկարելի է ձեզ աղջկանս հետ։ Արդարեւ, մեզի համար, քաղաքական ամուսնութիւնը ոչ մէկ պարագայի մէջ ընդունելի չկրնար բլլալ. ըստ մեր բարուց եւ խղճահարութեանց։ Այդ բան արժանի չէ ո՛չ մեր ցեղին եւ ո՛չ մեր հաւատքին։ Մէկ մեզք միայն կը գտնեմ ի ձեզ, այն է թէ՝ առաջին օրէն որ զաւկիս համար համակրութիւն մը զգացիք՝ չտեղեկացաք այս քաղքէն։ Այլ ասոր մէջ թերեւս ես ձեզի աւելի յանցաւոր եմ եւ առաւել դառնութեամբ պիտի տանիմ ատոր ցաւը։ կ'երդուընցնեմ ձեզ միայն՝ որ չը ջանաք երբէք վերստին տեսնել Իտան, և կ'աղօթեմ զԱստուած՝ որ զօրացնէ զմեզ եւ զձեզ երկուքդ մինթարէ։

* * *

Պարոն Թօռիւս խոնարհեցաւ տխրութեամբ եւ մեկնեցաւ։ Տիկին տը Սթէռնիէռ՝ քիչ օր ետքը՝ իր բնակած քաղաքը դարձաւ։ Իսկ Իտա՝ յուսահատ էր։ Մայրը զանի հանդարտեցնելու համար ըսաւ իրեն.

—Սիրակա՛ն զաւակս, հաւա՞տի ես թէ կարծածիդ չափ սիրեց զքեզ։ Ինձ կը թուի որ՝ եթէ ճշմարտապէս սիրած ըլլար քեզ, կամ բնաւ չէր յայտներ այս զգացումը, կամ ըրած խոստումը ոտքի տակ կ'առնէր։

Մանկամարդ աղջիկը պատասխանեց.

—Մա՛յր, Էքթօռ ուղղամտութեամբ վարուեցաւ հօրը կամքը յարգելով. . . այլ ես պիտի մեռնի՛մ ատոր համար։

—Սակայն, սիրեցեալդ իմ, այնպիսի խղճահարութիւններ կան, որոնց համար մայր մը՝ մանաւանդ քրիստոնեայ մայր մը՝ չէ՛ կարող իրաւախոհ ըլլալ։

—Կրնայ ըլլալ, մայրիկս, չեմ գանգատիր, ճակատագի՛րս է։ Այլ կը զգամ թէ պիտի մեռնի՛մ անկից։

* * *

Քանի մը ամիսներ կ'անցնին։ Նէռիսի լոգարաններն օգտակար չէին եղած Իտային, ընդհակառակը։ Կը հիւծի, եւ վիշտը կը կրծէ զնա։ Այժմ համակերպեալ զոհ մըն է, որ յուշիկ կը դիմէ ի գերեզման։

Օր մը այս ընտանիքին ծերունի բժիշկը կուգայ տիկին տը Սթէռնիէռը կը գտնէ ու իրեն կ'ըսէ, խիստ անկեղծութեամբ, թէ գիտութեան դարմաններն անկարող են այնուհեւեւ։ Կամ պէտք է որ Իտան իր որոշած մարդը առնէ կամ պիտի մեռնի։ Երկու. ամիս կեանք չունի, եթէ այս ամուսնութիւնը չկատարուի։

Այն ատեն՝ մայրը հոսկ յետին նամակ մը կը գրէ առ Պ. Թօռիւս. կ'իմացնէ բըժիշկին որոշումը, բժշկութեան կաճառին անճողոպրելի վճիռը։ Եւ ինքզինքը պատասխանատուութենէ զերծ պահելու համար, կը հարցնէ իրեն նաեւ, թէ այս մտադրած մահուան առջեւ չէ՞ կարող իր որոշումը փոխել։

Էքթօռ իսկոյն կը պատասխանէ։ կ'ըսէ թէ անհունապէս գոհ բրախտ եղած է, թէ որոշած է շապրիլ այլ ևս եթէ Իտան մեռնի։ Այլ գալով իր հօրը տուած խոստմանը դրժելուն,—չէ՛, չկրնար։

Եւ յայնժամ տիկին տը Սթէռնիէռ սա՛ կացութեան մէջ կը գտնուի. պիտի կորսնցնէ իր աղջիկը, զոր աշխարհիս մէջ ամեն բանէ աւելի կը սիրէ. իր խղճմտանքին վրայ այս երկու մահերը պիտի ծանրանան. որուն մէկը հաւանաբար ինք նասպանութիւն պիտի ըլլայ. կրնայ, իր ներքին համոզումներէն հրաժարելով փրկել և երջանիկ ընել երկու արարածներ որք վիրար պիտի պաշտեն, թողլով որ Աստուած ըլլայ դատաւոր իր դիտաւորութեանց։

Եւ սակայն չտկարանար։ Իր զաւակին վերջին հոգեվարին ներկայ կը գտնուի. Անոր աչերը կը փակէ, երբ, հուսկ ուրեմն, ցաւոց վերջին տագնապի մը մէջ, վերջին հեծեծանքի մը մէջ, հոգին կը փը չէ թշուառ աղջիկը։

Եւ երբ Իտա պաղած սառած տարածուած է իր կուսական անկողնոյն վրայ՝ այս ճշմարիտ էքսոդանէյ մայրը, կատարի յուսահատութեան մը մղումին մէջ սա՛ բառերը միայն կ'արտասանէ.

—Նահատակ մ'ըրի զինքը, կարելի է։ այլ չէի կրնար անոր հոմանուհի՞ն ընել։ Եւ այսպէս ընելով՝ ըրի ինչ որ պէտք էր։ Արդ, միթէ մեր ընթերցուհեաց կարծիքն ալ ա՞յս է (*)։

ԿՈՄՍ ԷՄԷՌԻԴ

(ՖԻԿԱՌՕ) Թարգ. ԵՒՓԻՄԷ

(*) Հայ ընթերցուհեաց կարծիքն ի՞նչ է արդեօք Ե.

ԹԷՈՏՈՍԻԱ ԿԱՄ ԲԷՖԷ

Երիտ ճամբորդող հայ մը Թիֆլիզի լը բագրաց միայն հաղորդած է իւր ուղեւորութեան տպաւորութիւնները, որոցմէ կը քաղենք հետեւեալ մասը։

Խօսքս վերաբերում է Տարիկեան նահանգի Թէոդոսի կամ, ինչպէս տեղացիները անուանում են, Կեֆէ քաղաքի հայ հասարակութեանը, ուսումնարանին եւ եկեղեցուն։ Թէոդոսիա քաղաքը գտնուում է Սեւ ծովի մի ծոցի վրայ, որտեղ ի միջի այլոց բնակուում են 120 տուն հայադաւան հայեր, կան և բաւականի թուով հայ կաթոլիկներ, որոնց հովում է Միխիթարեան ուխտից Բիւրովբէ վարդապետ Բուշնարեանց։ 120 տուն հայադաւան հայերից 20-25 տուն համարում են քաղաքի առաջնակարգ հարուստներից, Միւսները միջակ կարողութեան տէր են կամ աւելի աղքատ և դլխաւորապէս բանում են տեղացի հայազգի Զեմբերջու ծխախոտի գործարանում։ Խօսում են օտարախառն մի տեսակ հայերէն, որ դժուար հասկանալի է կովկասցի եւ թիւրքերէն չիմացող հայի համար։ Հայերի Նիստ ու կացը, մանաւանդ ընտորին գ ատակարգի մարդկանց մէջ, բոլորովին այլ ազգի է, աղջիկ և ամուսն հմարեա առանց բացառութեան գիտեն թիւրքերէն։ Մի բան, որ մնացել է հնուց, այդ այն է, որ թէ տղաները և թէ աղջիկները կրում են հայկական անուններ, մանաւանդ վերջինները։ օրինակի համար մի ընտանիքի անդամներ, որոնց աղջիկները կրում են հետեւեալ անունները։ Մանուշակ, Անուշ, Սկուտի, Վաւվաւէ, Շուշան, Լուսիկ, Թագուհի, Վարդուհի։ Կարծեմ ընթերցողներին հետաքրքիր պիտի լինի, թէ այն քաղաքը, որտեղ մի ժամանակ փայլում էր Խալիպեան ուսումնարանը, այժմ ի՞նչ դրութեան մէջ է ուսման կողմից։ Խալիպեան ուսումնարանի դադրիլը վաղուց արդէն յայտնի է ամենքին, այժմ նոյն չինութեան մէջ գտնուելիս ունի ուսուց ուսուցչական ինստիտուտը։

Կարելի է չատերն աւելի լաւ կարծիք ունին տեղիս Հայոց ուսումնարանի վրայ քան թէ իսկապէս։ այդպիսի կարծիք ունէի և ես մինչեւ որ չէի ծանօթացել և բախտ չէի ունեցել Թէոդոսիա հանդիպելու։ Ես կարծում էի դտնեա այժմ նշանաւոր Խալիպեան գրոցի աւերակների վրայ գոյութիւն կ'ունենայ մի կանոնաւոր եկեղեցական ծխական դպրոց։ բայց, ա՜ւ՛զ, կարծիքներս սխալ դուրս եկան։

Ցաւօք սրտի պիտի ասեմ, որ ինչպէս դպրոցը, այնպէս էլ եկեղեցին (խօսքս վերաբերում է ժամասացութեան) չատ անկանոն դրութեան մէջ են։

Տեղիս դպրանոցն ունի երեք բաժանմունք, առանձին առանձին սենեակներում։ Առաջին բաժանմունքում նստած են 6 աղջիկ եւ 6 տղայ, այնպէս էլ միւս բաժանմունքում էլ տղայքը խառն են աղջկերանց հետ, որ իմ կարծիքով անարժար է եւ վնասիքառ Հարապետի հրահանգութեան հակառակ (կան. ծ. դպ. յոդ. 7)։ Նոյնպէս հակառակ Վեհափառ Կաթողիկոսի կանոնաց, ուսուցիչներից միայն մէկը ընտրած է ուսուցչց ցուցակից, միւսներն ընտրած են ըստ հաճոյից հոգաբարձուաց, որտեղ և դուցէ մեծ դեր է խաղում խաղն եւ բաբեկամութիւնը։ Դպրոցում սովորում են ընդ ամենը 28 հոգի՝ 11 աղջիկ եւ 17 տղայ, իսկ ուսուցչց խումբը բաղկացած է 5 հոգուց մինդեռ կարելի էր երեք բաժանմունք ունեցող դպրոց լաւ կառավարել 3 ուսուցչով։ Հինգ հոգուց երկուսը վարժուհիք են, 3ը վարժապետ։ Ուսումնարանը նիւթապէս ապահով դրութեան մէջ է, այլ ախտս, որ մանր անձանց զոհ է դառնում եւ չէ առաջադիմում Պէտք է ասել, որ հոգաբարձուներից մէկը, Բ. եանց, հարուստ մարդ լինելով, չի խնայում նիւթապէս օգնել դպրոցին։ Բացի երկու հոգաբարձուներից կան և երեք հոգաբարձու հիներ։

Այժմ մի քանի խօսք էլ ասեմ եկեղեցւոյ մասին։ Այստեղ այժմ կանգուն է մնացած 4 եկեղեցի, որոնք բաւականին զարդարած են և հարուստ, մանաւանդ սուրբ Հրեշտակապետը, որ բաւականին մեծ եկեղեցի է; ունի 3 սեղան եւ բազմաթիւ խորաններ, բազմաթիւ են սուրբ պատկերները եւ խաչերը, որոնցից ամեն մէկը ունի յիշատակարան։ Եկեղեցին չինուած է ժի դարու վերջերում մի ընտանիքի ծախքով, ինչպէս ցոյց է տալիս արձանագրութիւնը։ Ինչպէս Հրեշտակապետը, այնպէս էլ միւս եկեղեցիները, մանաւանդ սուրբ Սարգիսը ունի շատ արձանագրութիւններ։ Թէ դրսից եւ թէ ներսից սրանցից շատերը լաւ կարդացուում են, կան եւ քարեր արձանագրութեամբ, որանց կէսը մնացած են պատերի մէջ, իսկ միւս կէսը կորած են։

Այժմ Թէոդոսիայում մնացել է չորս եկեղեցի միայն, այն ինչ նոյն իսկ մի դար առաջ եղել է քսան չորս եկեղեցի, ինչպէս ցոյց է տալիս տակաւին ժողովրդի բերանում մնացած երդ մը։

Այդքան եկեղեցիներից, մնացել են միայն չորս։ Սբ. Սարգիս Հրեշտակապետ, Սբ. Գէորգ և Սբ. Անանա։ 120 տուն հայ ժողովուրդ և 4 եկեղեցիք կառավարում են մի 75-80 տարեկան ծերունի զառամեալ քահանայով, որի աչքի լոյսը վաղուց արդէն պակասել է և ձեռքերը դողում են։ իսկապէս անկարող է քահանայութիւն անել։— բայց անում է, որովհնաեւ Թէոդոսիոյ հայերը լաւ պատիւ են տալիս քահանային, տարեկան 800-1000 ր. ուներ կամաւոր եկամուտ և ամեն տնի մէկին ստանում է 20 ր. ռուբլի, ուրեմն մի պատուական դումար։ Բայց ծերունի քահանան դժուարութեամբ կարողանում է յարժուել և պաշտօնը կատարել, սեղան բարձրանալ չէ կարողանում։ Նրան հանդստութիւն է հարկաւոր։

ԶԷՄԻՐԼԷ

Այսօր յետին անգամ կը խօսինք Զէմիրլէի ներկայացման համար եղած պատրաստութեանց վրայ։

Անակնկալ միջադէպ մը յետաձգել տուաւ առաջին երեկոյթն որ անպատճառ տեղի պիտի ունենայ վաղն երեկոյ։

Արդ պարտք մը կը համարինք յայտնել հասարակութեան որ եթէ Օր. Պէնթի առատաձեռնութեամբ չնպաստէր գործոյն՝ Զէմիրլէի ներկայացուիլը տարակուսական էր։ Զգեստուց, տեսարանի զարդուց և այլ ծախսերու համար դրամը չնայեցեր և գովելի հաստատամտութեամբ մղեց այս ձեռնարկ որ հուսկ ուրեմն պիտի գործադրուի ի մեծ գոհունակութիւն Զուհանեան Տիգրան էֆէնտիի, դերասանական խմբին և ամբողջ հայ հասարակութեան։

Վերոյիշեալ միջադէպն անցեալ չորեքշաբթի երեկոյ պատահեցաւ։ Հակառակ այն պայմանագրին զոր ստորագրած էին, ստորին դերասանք նորանոր պահանջմունք առաջարկեցին և յայտնեցին որ եթէ գոհունակութիւն չ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՄԻՎԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած գումարն է 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՑՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Գալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 Բ սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Ս. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

Օ ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՐԻՍՔԱԻՏ ՊՈՒՍԻԴՕ

ԲԱՐԻԶ — ԲԱՐԻԶ

Վաճառատուն հագուստեղէնից ամենէն աւելի կատարեալ, ճոխ եւ վայելուչ ապրանքներով

Պոն Մարշէի վաճառատան անփոփոխելի սկզբունքն է ամէն բան փոքր շահով վաճառել

Պատիւ ունի ծանուցանել Տիկնանց թէ մեր եղանակին նորաձեւութեանց ցուցակն հրատարակուած է և ձրիաբար կը զրկուի փափաքողին։

Մեր գործերուն յարատեւ աճման պատճառաւ, մեր մթերքն ահագին է և կրնանք հաստատել թէ անժխտելի առաւելութիւններ կ'ընծայենք թէ տեսակին լաւութեան և թէ ժամանակին տեսակէտով.

Մեր եղանակին ցուցակներէն զատ՝ որք մեր գլխաւոր նորելուկներուն վրայ տեղեկութիւն կ'ուտան, Տիկնանց տրամադրութեան ներքեւ կը դնենք զանազան նմոյշներ Մետաքսեղինաց, Բրդեղինաց, Նոր կերպասներու, Տպածոյներու, Ցանդէլներու, Լապաւէններու, Գորգերու և կահաւորման կասաներու։

Մինչեւ 25 Ֆրանք արժէք ունեցող ապրանքներ» (բացի կարասներէ և տեղ բռնող նիւթերէ) մինչեւ Ֆրանսական սահմանագլուխը զերծ կը մնան փոխադրութեան ծախքէ.

Այն առաքումէ որք կրնան թղթատարական հակերու միջոցաւ կատարուիլ, առանց փոխադրութեան ծախուց կը լլկին ոնդան հակերով որքան 50 անգամ Ֆրանք որ կը պարունակէ կանխիկ վճարուած յանձնարարութիւն։

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷՆ վաճառատուններն աշխարհի ամենէ ընդարձակ, ամենէ բարեկարգ և ամենէ լաւ կոստմակերպուած վաճառատուններն են. կը պարունակեն փոքրաւորութեան արտադրած ամէն օգտակար, դիւրին և կազդուրիչ բաները, որք, իրենց այս հանգամանքովն, ԲԱՐԻԶԻ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ առարկայներէ մին են։

Մաքստուերքը մեր յաճախորդներուն վրայ է։

Պոն Մարշէի վաճառատունը մասնաճիւղ կամ ներկայացուցիչ չունի ո՛չ ի Ֆրանսա և ո՛չ օտար երկիր, և կը խնդրէ իր յաճախորդներն որ զգուշանան այն վաճառականներէն որք իր տիտղոսը կը գործածեն՝ շփոթութիւն յառաջ չբերելու համար։ 2215

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ — ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

QUINA-LAROCHE

ԹԻՆՏԱՆԻ ԳԻՆԻ

Գինս—Լաւօրէն հաստարակ պատրաստս թիւն մը չէ այլ լուրջ ու սումանութեանց և աշխատութեանց արդիւնք, որք ամենաբարձր փարձառութեանց արժանացած են ամէն հողինակը։

Մեծացուցել երբեք գիրգինաներու բաղադրութեանց ամբողջ պայմանները, լեռու յոյժ ախորժահամ դեղի մը պատրաստել՝ ահա՝ Գինս—Լաւօրէն հաստատեալ գեղաբանութեան գագանիքը, որով գեղաբանացած է ստամոքսի հիւանդութեանց, անախորժութեան, երակարատեւ ջերմի և այլոց ժամանակի հիւանդութիւն. — կը գտնուի ի Բարիզ, թ. 22 և 19 Տրուօ փողոց և Դեղատանց մէջ։ 2218

ՈՍԿԵԱՅ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵԱՅ ՎԵՑ ՄԻՏԱԼՔ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲՈՒԺՈՒՄՆ

ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆՆԵՐՈՒ

ՊԱՏՈՒՈՅՑ ՎԿԱՅԱԿԱՆ 1872 ՓԱՐԻԶ

ՏԻՐԱՆԻ ԳԻՆԻ

2218

Ֆրանսայի և օտար բժշկաց 4 000է աւելի ներբողալից վկայութիւնք կ'ապացուցանեն ազդեցութիւնն այս գինիին, որ Ալիքանթէի գինիին չափ ախորժահամ է։

Կազդուրիչ և զրաց-ոչիչ ուրվենա կ'սաւելցնէ ախորժակը և կը դիւրացնէ մարսողութիւնը

Կեդրոնատեղի՝ ԾԱՆՆԻ ԵՒ ԺՈՒՏԱՆ, 1, կամուրջի հրապարակ, Պոլիս

ԱԶԴ

Կահաւորման և կառքի կազմածներու վերաբերեալ ամէն ինչ որ գնել ուզէք՝ նախ դիմեցէք ԱՄԱՐՕ ՖՐԱՆԹՕ (Ռերպի մասնաճիւղ) տան ընդարձակ մթերանոցները, նուազ բասած ա՛Նաւելի, թղթատարական և հնուագրական պաշտօնական կից, որ վերջերս ընդարձակ խիստ ճոխ մթերք մը ունի երկրի ԳՈՐԴԵՐ ՈՒ, կահաւորման համար ամէն տեսակ ԿԱՐՊԱՍ ԵՒ ԹԱՒԱՇԱՏԱՌ, Վ. Ի ԳՈՒՐ, ԱՆԵԱԿ, ԳՈՒՆԱՀԱՒՈՐ ԱՊԱՏԻ, ՍՏՈՐ ՋՈՒԹՈՆ ԿԵՐԳԱՍ, ՍԱ՝ԱԶՕԹ ԿՏԱՒ, ԼԻՆՈԼԵՈՄ, ԿԱՍԿԻ, ԱՊՏԵՐԻ, ՀԱՑԵԼԻՒ ՆԻՒԹԵՐ, ՕԱՊ ԻԿՆԵՐ, ամենքն ալ վերջին նորաձեւութեան համաձայն։

Եւրոպայի առաջնակարգ գործարաններէն ժամանուած բազմաձիգ պայմաններով եղած նոր գնմանց դրեր, ԼԱՄԱՐՕ ՖՐԱՆԹՕ տուած կարող է ամեն մրցուած արշամարհող գներ հաստատել, և այս գներ ճիշդ նոյնը լինելով ինչ որ են Կ. Պոլսոյ հանրածանօթ տան գիները, մի միայն ի դիւրութիւն դրդող հաստաբանութեան որպես զի տեղափոխուելու նեղութիւնը չկրէ և կարենայ միեւնոյն առաւելութիւնները վայելել ինքս։ 241

ԲԱԹԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1824

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Սոյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն չէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՖԵՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀԷՐԱՆ Ց. ՍԱՐԳԵԱՆ
Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեանց

Սմիւռնիոյ, Պաղչէ-Գարաւ թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 19

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՒ

Աբերի Ալիքի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զանազանեալ, է գաղանամբ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճաքճքումս վայրերու ջերմամ կլիմայից վասն ու տպականալ օգէն, որուն օգտակարութիւնն և տպաբինիչ ազդա յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նոյնպէս անհամար արդեանցը ստոյգ գործուելովն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օգին մէջ լողացող թունաւոր անվիշարերի նիւթոց միջոցաւ, որք Թոքերէն անցնելով կը մնանին արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ցաւերէ և անդեղ, և արեան թունաւորումն. որոց սա տեսակներդ տրուած է. ջերմն և տարուս, թաղուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մանդային անդ և հրատագ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղերը ուր մթնոլորտն տպականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճաքճքումս վայրերէ բաւական մնացեալ նիւթերով, կամ բաց աղտանոցներէ և տիսանեներու ծակտիներէն ելած թունաւոր կաղերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Աբերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ընկնի այդ գունաւոր նիւթոց կամ կաղերու ազդեցութիւնն և գուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործունեութիւնն տուգապէս սնմանդ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Այդ ծախուն Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Դալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 2?

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Մէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4,000,000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3,900,000
Տարեկան հասոյթ	1,150,000	Վճարեալ վնասներն իբր	30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի դրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Գալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամինտոյի Պանգային դիմաց։

9 — Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԻՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

MIGRAINES, MAUX DE TETE

GUARANA

Բարիստէ մուգիմ էհղանը կրիմոլ վէ Գուարանասարն թէրթիպ էթմիշ օլաուղու կուարանա նամ իլաչ Թոգուշանան պիր բաքէթ, պիր ազ շէքերլի սու իչին. տէ էրիտիլիպ իչիտիքտէ, Միկրէն տէնիլէն պաշ ացրրսընը, վէ ոիեիր ացրրսընը, վէ սայիր էնդէտիա պաշ ացրրպարրնը տէֆ իսէր։ Սանը, խհալ, վէ ամէնէ տասիսի բէք ֆայտէլի տիր։ Աֆիոն վէ պիսմիւթ կիսի դալշրգ վերեւի մուալիճէլէր էերինէ պու մուալիճէ գուլ լանրլա տահա էյի տիր, վէ հէմոռ գանը պիր եէրէ ճէմ էթմէրմէդ։ Հէր պիր գութուտա 12 բաքէթ պուգունուա, իւզերինէ տասիսի կրիմոլ վէ Գուարանասարնին իմզասը վարտիր։

Բարիստէ վիվիէնօգաղընտա 8 նումէրօ իլէ մուրաջաամ մաղազատա վէ սայիր մէչնուր էէզահանէլէրտէ պուլունուր։ C

Վաճառատուն՝ Ս. ՏԱՄԱՍՅԱՆ
ՋՈՒՇՄԱՔԵԱՆ. ՈՐՈՆՑԻ ◆ ՊՈՒՐԳՈՍ

VIN & SIROP DE DUSART

Au Lactophosphate de Chaux.

Ֆիւնեատա պուլունան վէ էն գիւեատէ չէօհրէթլուար օլան հէքիմէրին թէճրիպէլէրիյլէ անլաշըլմըշ տրբ քի, Տիւզար Շարապընտա վէ Շուրուպունտա, լաթէօփօսֆաթ տը չօ նամ էեզանըն էրիմիշ հայտ պուլունմասը, վիճուտի ինան իչին, հէր վագրթի վէ հէր սինտէ միւթիտ օլմագտա տրբ։

Պունար ըհամիլէ գաստրկար իսթիմալ իթտոկլէ ընտտէ, մասումբրը վիճուտինին պիւյիւմսինէ գօպայլըգ վիրէհէքլէրի չէ օյէ տուրսուն, մ.գբիր հայտ օրտուպրը վագրթտա գուհուրա կէլտիքտէ օլան իէմիկիֆրայարրն տէֆիէրինին տաիսի մուհիպ ոլուրար, վէ պունարը սիւտանարար իչտալէրինտէ, սիւտէրի քէսպի գուվվէթ կայտէքտէն պաշգա, սիւտ վիրտիքլէրի չօհուգարտա իհտալա վէ տիեարէէ միւպիթէա օլմայլըգ գօրգուսուզնա պուլունմայլար, վէ տիշ չըգարտրրգարտա սայրը սրգը վէ գահվէթ չէքմէկլէր, վէ սինիրլէրի չէքիլմէկլեր։ Վէ պո մուալիճէլէր, սրսգա, օալուն, գայիֆ, մէճարգ, վէ պայնուտա պօղաղընտա սրբրար վէ եարարար բէյտա օլան չօճուգարտա վիրիլտիկտտ, բէք չոգ մէնֆաաթ կէսրի լէմկինտ չիրտէ։ Լոգ տուր։

Մէկրիբար մուալիճէլէր, սինինի ամիշ օլուպ, վէ գանդրը գայիֆլէնմիշ օլան, վէ միսէ պօղուգլուգուա միւպիթէա, վէ բէք եօրկուն պուլունան տաէմէրը իսթիմալ իթտոքլէրինտէ, հէնիսէն քէսպի սրհհէթ վէ գուվվէթ իչէմէքտէ տիրլեր։

Կէօրկա իչէմիրտի միւտթէա օլանար իչին տաիսի բէք իյի տիր. չունաքի, ագ հիկիրտտէ գանդարրն հէվէանրնա գայրէթ վիրիպ, վէ պունանէն ալէչ քէչիֆտիքտէ քէսպի գուվվէթ իթտոկլեր։

Վէկհասը, իչպու Տիւզար Շարապը վէ Շուրուպու, իչթահ աչըպ վէ հաբի թաամ իչէրու կէօթիրէտէկկինտէ, քէմիքլէր, էքլիր, վէ գանար, նիզամնտա քէնտի թէէքթիպլէրինտէ տէվամ իտէրլեր։

Պու մուալիճէ պուլունուր Փարիստէ Վիվիէն օգաղընտա 8 Նիւմէրօյու էէզահանէտէ, վէ սայիր նամնար էէզահանէլէրտէ։ A. C.

ԳԵԱՆՓ. ԱՃՈՒՄՆ Ա ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ

ՄԷԼԼՐՈՕ

ՄԱՔՕԵՐՈՒ ՄԱՆԿ ՀԱՏԿԻ ՆՈՐՈՎԻՒԶ

Լրատպէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձունէ ներմրկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցուցէ անոնց թափելը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Այր վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Եւրոպայի ու Նիւ Եորք։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը եէնի ճամի փողոց Թ. 18 և ի Դալաթիա Եիւքսէք քալտրրըմ Էմոն Քարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզմիտոճի անուշահոտութեանց վաճառատունը։ 2218

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՐԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարգ գտնուած է, կատարելագործուելու համար ուղղի հիւանդութիւններն, անգամալուծութիւն, քնաստութիւն, զառանցանք, առանցք կարողութեան վատնումս կորուստ, եւ առանցք այժերու կորուստէն յառաջեկած ամէն գործարանական խանգարում.

Կը բուժէ գոյութիւնը, ջղային եւ արիւն հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամնոց հիւանդութիւններն, արեան ղրկանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապառումը. կը կասեցուցէ կենսական այժերու ելն է կորուստ որ յառաջ եկած է ու եւ է պատճառէ.

Ջղային տկարութեան եւ ասոր հետեւանաց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմոլական եւ մնայուն է. Մարսողութեան զգացումներն եւ ախորժակը կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՒԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական եւ լեկիտական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ոյժարիա գոյացութիւնն է Աստուած կորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հոյժ կոս եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը զատ եւ կը ճաշակի արիւնն եւ նոր առուգութիւն ի գուսաղ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գոր ծածուած առանձին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մասնաւորապէս ուղեղի նշանաւոր յաւելմամբ եւ կորուստի եւ բարօրութեան զգայմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը շատուց ի մեռ կ'ուտար։ Պատրաստութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'ուելնայ։ Ագեսց պատրաստ կը կատարուի։ Գեաները կը լլին հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Գեսքը կ'կարի լինայ, ջրերուները կը գուռնարին, տէրը ջղուն կը լլին, մարդը պայծառ եւ առոյգ գոյն մը կ'ուտայ, մարդը այժ կ'ուտանան։

Զգուշացէք սորը նմանութիւնեն է։ Ֆոսֆորի Լալոյի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ... ին շիշերուն մէջ որ բրիտանական կառավարութեան գրաշը կը կրեն սա բառերով Dr. Laiors' Phosphodyne, London, England որոն փորագրուած։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ է ... հոգմամբիս վասնզաւոր եւ ճշմարտակ կեղծիք։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով։
2214 Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոլիսատ, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյիից, 95 և 97։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԱԼՈՒՆ ՅԱՏԵՐՈՒՆ, ԾՈՎԷ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիոն Գառապոնիքը կը փարատէ գեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթելն և սրտի խառնուելը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 2218

ՀԱԶԻ, ՇՆՉԱՔՈՂԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻՏԻ, ՀԱԲԲՈՒԽԻ, ՅՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԶԱՑՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՔՈՂԻ ԵՒ ԽՈՒՉԱՔՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆ դէմ իբր ապահով դարման այս գեղին վայելած հանրաբար մեծ կը հաստատուի այն բազմաթիւ դամանկներով զորս Պ. Բոուէլ կ'ըստանայ անոնցմէ որք գործածած և ճանաչեցած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՔՆԱԳՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մաւի Ռոզ հաշակաւոր երգչուհին, սապէս կը գրէ. «4 Յունուար 1890— Սիրելիս.. կը հարցունէք թէ ինչպէս զերծ մնացի ինֆլուէնցայէն, թէ որպիսի՛ գաղանիքով կրնայ այդ՝ փոյլուն վիճակի մէջ պահել ձայնս։ Բանս՝ միմիայն գործածութեամբ Բոուէլի «Պալսամ օֆ Անիզիտոյ» կոչուած դեղով։ Այս հաճելի դեղին կանոնաւոր գործածման կը վերագրեմ՝ ձմրան դառն եղանակին յատուկ զանազան հիւանդութիւններէ զերծ մնալս, որով կրցայ ի դերեւ չի հանել հաւասարակշռութեան յոյսերը. Գործածեցէք ուրեմն Բոուէլի այս ապգանին. անհրաժեշտ պիտի բուժէ զձեզ։ Զերդ՝ ՄԱՒԻԱ ՌՈԶ ՄԷԲԼՈՒՆ

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտաքին դեղագրաց. վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին 1½ բէնոի, 2 շիլին 3 բէնոի և 11 շիլիին։—Պարտաստեալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՈՒՆԼԷ, 4, Ապոլոն Բալէյս, Պլաքֆրիարս բրա, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով։
2214 Մ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոլիսատ, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյիից, 95 և 97։

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

6

1891 ՄԱՐՏ 30 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ, ՄԻՆՉԵՒ ՄԱԵԻՍ 3 ՈՒՐԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Վոսֆորէն Էյնող Շրջենաւոր

12 — Պէպէք Ա.Ռմավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
12 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռմավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
12 15 Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք.
12 30 Պէյգող Բաշաղ. Զուպգ. Գանշ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
1 — Եէնիմ. Մէզգ. Պէօյիւքտ- Թարպ, Եէնիք. Մերկ. Պոյճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռմավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
2 — Եէնիմ. Մէսարպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Սթէնեա Մերկ Ր Հ.սար Պէպէք Ա.Ռավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 45 Ր. Ա. Գաալգ Մէզարպ Տէօյ Թարպ. Պէյգող Բաշաղ. Զուպգ. Գանշ. Ա Հիս. Գանտլ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկ.
3 — Եէնիմ. Մէզգ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Սթէնեա Մերկ. Պոյճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
3 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգող Բաշաղ. Զուպ. Գանշ. Ա Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլէր Գուզկ. Պէշիկթաշ
4 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Սթէնեա Միրկեն Պոյճ. Ր. Հիսար Պէպէք Սրավ. Գուրչ. Օրթաք Պէշիքթաշ
5 15 Պէյգող Բաշաղ. Զուպգ. Գանշ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ Պէշիքթաշ
5 45 Եէնիմ. Մէզարբ. Պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Պոյճ. Ր Հիսար Պէպէք Ա.Ռավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.
7 — Եէնիմ Մէզարպ, Պէյիւք. Թարպ. Պէյգ. Բաշաղ. Եէնիք. Մերկ Գանշ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ա.Ռավ. Զէնկէլ. Պէյլ. Օրթաք Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
8 — Ա. Ր. Գաալ. Եէնիմ. Մէզգ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Սթէնեա. Միրկեն Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռավ. Սրթաք. Պէշիկ.
9 — Մեզարպ. Պէյիւք. Թարպ. Պէյգող Բաշաղ. Զուպ. Գանշ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
10 — Մեզարպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար. Ա.Ռավ. Գուրչ. Օրթաք Պէշիկ.
10 30 Եէնիմ. Մեսարպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Պոյճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռավ. Օրթ. Պէշիք.

Կամարջին Դէմէնող Շրջենաւորք

1 15 Պէշիք. Օ թաք. Ա.Ռավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյճ. Եէնիք. Թարպ Պէյգ. Մեսարպ. Եէնիմ.
2 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ա.Ռվ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարպ Պէյգ Մեզպ. Եէնիմ.
3 — Գաալամ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Զէնկէլգ. Ա.Ռավ. Գանտ. Ա. Ա. Ր. Հիսար Գանլրճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշաղ. Պէյգ. Թարպ. Պէյիւքտ. Մեզարպ. Եէնիմ.
3 40 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճա Զուպգ. Բաշաղ Պէյգ Պէյգող
4 — Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Ա.Ռավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյճգ. Սթէնեա Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
5 15 Իւսկ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ա.Ռվ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Եէնիմ. Ր. Ա. Գաալգ
6 — Գաալամ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Ա.Ռավ Պէպէք Ա. Ր Հիսար Մերկ Եէնիք. Պէյգ Թարպ. Պէգ. Մեզարպ. Եէնիմ.
15 Պէշիք. Իւսկ. Գուզկնէճ. Օրթաք. Պէյլէր. Զէնկէլ. Ա.Ռավ. Գանտ. Ր. Հիսար Պոյճ. Գանլրճա Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզպ. Եէնիմ.
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ. Ա.Ռեվուտ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյգ. Մեզպ Եէնիմ.
9 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Ա.Ռավ. Ր. Հիսար Պոյճ. Գանլրճա Եէնիք. Պէյգող Թարպ. Պէյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
10 20 Պէշիքթաշ Օրթաք. Ա.Ռավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյճ. Մերկեն Սթէնեա Եէնիք. Թարպ Պէյգ Մեզարպ. Եէնիմ.
10 5 Գաալ. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Զուպգ Բաշաղ Պէյգ. Թար. Մեզ. Ր. և Ա. Գաալամ.
11 20 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Ա.Ռավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարպ Պէյգ. Զէնկ. Վանիք Գանտ.
11 10 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճա Զուպգ. Բաշաղ Պէյգող
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.Ռավ. Պէպէք